

Obitelj Trezić i dvor Barnagor

NIKOLA CIK

Iznad sela Čepelovec nedaleko Đurđevca već stoljeće i pol stoji dvor Barnagor. Izgradio ga je 1867. godine vitez Petar von Trezić (1818. – 1904.) koji je ondje stanovao sa svojim potomcima koji su baštinili dvor sve do pred kraj 20. stoljeća. Od tada u Barnagoru živi i stvara poznata književnica Božica Jelušić Kranželić koja dvoru vraća stari sjaj, pažljivo čuva baštinu njegovih graditelja i njeguje uspomenu na obitelj Trezić. Povijest obitelji i njihovog dvora inspirirali su je za pisanje romana Čišćenje globusa (objavljen 2012. godine) u kojem donosi vrijedne podatke o Trezićima i Barnagoru. Na temelju podataka iz obiteljske ostavštine objavljenih u spomenutom romanu, koji su potkrijepljeni i nadopunjeni podacima iz različitih dostupnih arhivskih izvora, nastao je ovaj rad u kojem se na stoji osvjetliti povijest obitelji Trezić i dvora Barnagor.

Ključne riječi: obitelj Trezić, Barnagor, Čepelovec

1. Uvod

Podemo li iz Đurđevca prema jugu put će nas voditi prema Čepelovcu, đurđevčkom prigradskom naselju¹ i jednom od sela nekada prostrane đurđevčke rimokatoličke župe.² Put koji jednim dijelom prati trasu drevne rimske ceste,³ dijelom vodi kroz srednjovjekovno

selo svetog Jurja⁴ i laganim usponom preko valovito položenih oranica s obje strane puta dopijeva do Crkve svete Elizabete kao svojevrsnog središta naselja. Čepelovec je naselje koje možemo klasificirati kao tzv. ulično selo s odvojkom⁵ u kojem je glavina kućišta raspoređena duž glavne prometnice položene na obroncima vinorodnih brežuljaka.⁶ Isto

1 Čepelovec je jedno od 8 prigradskih naselja koja s gradom Đurđevcom čine jednu administrativnu cjelinu. Ispravan naziv naselja je Čepelovec iako se u administrativnom smislu koristi iskrivljena verzija Čepelovac.

2 Rimokatolička župa pod patronatom svetog mučenika Jurja sa središtem u Đurđevcu od obnove u 17. stoljeću u svojem je sastavu imala ova naselja: Đurđevac, Budrovec, Čepelovec, Kalinovec, Katalena, Mičetinec, Sveta Ana i Šemovci. Upravo je kao posljednje od nabrojanih naselja iz teritorija đurđevčke župe izdvojeno selo Čepelovec, 1957. godine i uključeno u sastav župe koja je 1946. godine osnovana sa središtem u Budrovcu. Arhiv župnog ureda u Đurđevcu, Spomenica rkt. župe sv. Jurja u Đurđevcu od 1825. godine.

3 BEGOVIĆ, Branko: *Prilog poznavanju starih putova i naselja u Podravini*. // Podravski zbornik '86 (ur. Franjo Horvatić). Koprivnica: Centar za kulturu, Muzej grada Koprivnice, 1986.,

142–151; PETRIĆ, Hrvoje: *Antičke ceste i naselja u sjeverozapadnoj Hrvatskoj* // Hrvatski kajkavski kalendar 1999. (gl. ur. Zvonimir Bartolić). Čakovec: Matica hrvatska Čakovec, 1998., 149–152. Ostaci te prometnice i danas se naziru u obliku ocedite pruge među oranicama s površinskim ulomcima keramike, a vjerojatno i pokojeg novčića ili ostatka oruđa i oružja.

4 Na postojanje srednjovjekovnog sela svetog Jurja koje se smatra pretečom današnjeg Đurđevca podsjeća raspelo postavljeno na raskrižju puteva koji iz Đurđevca vode prema Čepelovcu i Mičetincu.

5 SOMEK, Petra: *Tradicijsko graditeljstvo u Podravini: pregled s karakterističnim primjerima*. Samobor: Meridijani, 2011., 40.

6 Kartografski izvori iz druge polovine 18. stoljeća, kao i oni iz 19. stoljeća svjedoče o postojanju vinograda na čepelovečkim obroncima gdje su rasprostranjeni i danas. *Hrvatska na tajnim zemljovidima 18. i 19. stoljeća, Đurđevačka pukovnija*, knjiga 8,

Sl. 1. *Barangor* fotografiran 1980-ih godina, prije obnove (ustupila: Božica Jelušić).

tako ga svrstavamo u skupinu tzv. bilogorskih sela koja se po svojim fizionomsko-morfološkim osobinama razlikuju od sela smještenih u pridravskoj nizini.⁷ Bilo kojim prometom pošli smeđa signalizacija usmjerava vas najavom *Kurija Barnagor*. Gotovo skriven od pogleda zbog bujnog raslinja, na idealnoj poziciji za gradnju teških građevina i u očuvanoj prirodi stoji Trezićev dvor *Barnagor*. Zadužbina je to viteza Petra von Trezića, majora carske i kraljevske vojske drevne monarhije Habsburgovaca, koju je gradio do 1867. godine, nakon što je stekao plemstvo zahvaljujući uzornoj karijeri *graničarskog soldata* i hrabrom držanju u znamenitoj bitci kod Solferina. U *Barnagoru* su živjele još dvije generacije Trezića, Petrova djeca i unučad koji su bili čas više, čas manje povezani sa samim Čepelovcem iz kojeg je njihov plemeniti predak potekao. Život svakoga

od njih možemo i trebamo staviti u prostorni i vremenski kontekst, i to na temelju bogate ostavštine obitelji Trezić te objavljenih i neobjavljenih povijesnih izvora. Naime, književnica Božica Jelušić je kao vlasnica *Barnagora* sačuvala i proučila pisanu i drugu materijalnu ostavštinu Trezićevih te predstavila njihovu duhovnu ostavštinu u obliku romana *Čišćenje globusa* te revitalizacijom i prezentiranjem dvora kao mjesta od posebne kulturne, umjetničke i turističke vrijednosti.

2. Neki podatci o povijesti Čepelovca

Mnogi tvrde da je Čepelovec stari srednjovjekovni lokalitet, ali ove pretpostavke iako utemeljene na pisanim povijesnim izvorima i stanju na terenu, do danas nisu dočekale potvrdu u ozbiljnim arheološkim istraživanjima. Tomislav Đurić i Dragutin Feletar tvrde da na području između sela Čepelovec i Budrovec (preciznije lokaliteti Belevine i Ziberjani) treba tražiti srednjovjekovnu utvrdu čije postojanje povezuju s toponimima *Cepel* i *Chapouch* koji su zabilježeni u dokumentima iz 13. i 14. stoljeća. Prema njima, utvrda u Čepelovcu, kao i mnoge druge, nije preživjela sukobe

sekcija 11 (pripremili Mirko Valentić, Ivana Horbec i Ivana Jukić). Zagreb: Hrvatski institut za povijest, 2003.

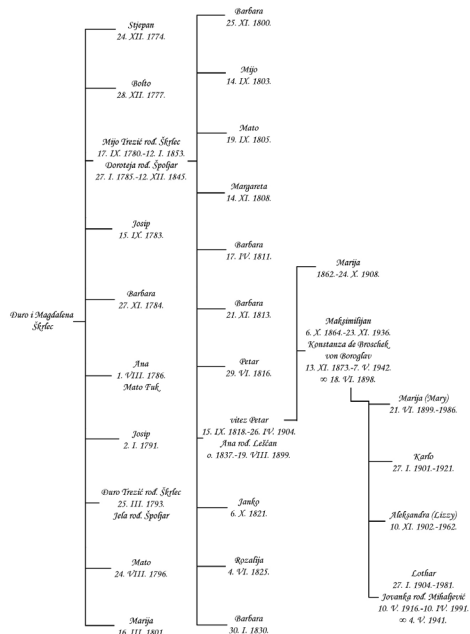
7 VIDA KOVIĆ, Marko: *Analiza strukture i predlog za regulaciju podravskog Đurđevca, inauguralna disertacija za polaganje doktorskog ispita na Tehničkom fakultetu univerziteta u Beogradu*. Doktorski rad. Zagreb: Tisak Zaklade tiskare Narodnih Novina u Zagrebu, 1939., 17; CIK, Nikola: *Ekohistorija Đurđevca i Virja u drugoj polovini 18. stoljeća*. Đurđevac: Meridijani, 2016., 101–103.

s Osmanlijama u 15. i 16. stoljeću.⁸ Srednjovjekovna se povijest Čepelovca veže i uz plemićku obitelj Budor kojoj svoje ime duguje susjedno naselje Budrovec. Ovdje je bila smještena i njihova plemićka kurija (kaštel), a odavde su se povukli pred osmanskom opasnošću kojoj su kao hrabri i vješti ratnici dugo odolijevali.⁹

Ranko Pavleš o Čepelovcu piše kao jednoj od sela Đurđevčkog vlastelinstva, odnosno pretpostavlja da su žitelji Čepelovca bili podložni upravi smještenoj u Đurđevcu kako je bilo do 1520. godine.¹⁰ Srednjovjekovne strukture u đurđevčkom vlastelinstvu propale su u 16. stoljeću uslijed prodora Osmanlija u Podravinu pri čemu je zabilježena depopulacija ovih krajeva. Relativno je brzo (1540-ih godina) područje nekadašnjeg đurđevčkog vlastelinstva ušlo u sastav Vojne krajine u čijoj su režiji ponajviše tijekom 17. stoljeća napućena sela s obilježjima krajiških naselja. Stanovništvo je uglavnom živjelo u kućnim zadrugama pod izravnim nadzorom krajiških vlasti.¹¹

Statistički podatci svjedoče o demografskom rastu Čepelovca u 18. stoljeću jer je 1716. godine ondje zabilježeno 58 tzv. kućedomaćina, a 1733. godine njih 76. Godine 1787. u Čepelovcu je bilo 58 kuća (oko 9% ukupnog stanovništva u đurđevčkoj župi) u kojima su živjela 432 žitelja (311 odraslih i 121 dijete), dakle, prosječno 7 stanovnika u svakoj kući.¹²

Prva četvrtina 19. stoljeća bila je na području đurđevčke župe doba pozitivnog prirodnog prirasta jer je, primjerice, u petogodišnjem razdoblju između 1826. i 1830. godine u đurđevčkoj župi rođeno ukupno 1589 djece,

Sl. 2. Rodoslovje obitelji Trezić (sastavio: Nikola Cik, iscrtao: Ivan Škurdija).

a umrlo ukupno 896 stanovnika iz čega proizlazi pozitivan prirodni priraštaj od 702 osobe, odnosno od oko 140 osoba godišnje.¹³ Župa je u to doba, pogotovo njezino središte Đurđevac, bila privlačno mjesto za naseljavanje obrtnika, a gradila se i nova župna crkva što je odraz, kako potrebe za većim sakralnim prostorom, tako i ekonomske izdržljivosti naselja. Problem agrarne prenaseljenosti već se nekoliko desetljeća uspješno rješavao eksploatacijom konaka u dolini rijeke Drave. Čepelovec je, s druge strane u demografskom smislu bio nešto zatvorenije naselje jer je u višegodišnjem razdoblju tek po nekoliko snaha došlo iz susjednih Šemovaca, Kalinovca, Đurđevca i pogotovo Budrovaca, a ostali brakovi ostvarivani su među mladencima iz naselja. U ekonomskom smislu konfiguracija terena, odnosno smještaj naselja u neposrednoj blizini vinogradnih brežuljaka, omogućavao je intenzivno bavljenje vinogradarstvom i stočarstvom

8 ĐURIĆ, Tomislav; FELETAR, Dragutin: *Stari gradovi, dvorci i crkve sjeverozapadne Hrvatske*, četvrto dopunjeno izdanje. Koprivnica: Mali princ, 1992., 233.

9 PÁLFFY, Géza: *Plemićka obitelj Budor iz Budrovca u razdoblju od 15. do 18. stoljeća*. // Podravina: časopis za multidisciplinarna istraživanja, II, 3. Koprivnica: Meridijani, 2003., 5–75.

10 PAVLEŠ, Ranko: *Podravina u srednjem vijeku, povijesna topografija srednjovjekovne Gornje Komarnice (Ludbreška, koprivnička i đurđevčka Podravina)*. Koprivnica: Meridijani, 2013., 191.

11 FELETAR, Dragutin: *Podravina, Općine Koprivnica, Đurđevac i Ludbreg u prošlosti i sadašnjosti, knjiga 1, povijesno-geografski pregled od paleolita do 1945. godine*, drugo izdanje. Koprivnica: Centar za kulturu – OOUR Muzej grada Koprivnice, 1989., 92–101.; CIK, Nikola: *Nav. dj.*, 34., 125., 142–145.

12 NAZ, KV, PROT. 178/II; PROT 94/VI, 39–39; PROT. 99/XI, 110–143; CIK, Nikola: *Nav. dj.*, 145., 236.

13 Arhiv župnog ureda u Đurđevcu, Matične knjige krštenih, vjenčanih i umrlih rkt. župe sv. Jurja u Đurđevcu; HDA, Zbirka matičnih knjiga, mikrofilmovi M-732, M-749, M-893, M-900; NAZ, Zbirka matičnih knjiga, Parice matičnih knjiga vjenčanih rkt. župe sv. Jurja u Đurđevcu (godine 1826. – 1830.); CIK, Nikola: *Nav. dj.*, 254–259.

Sl. 3. Crkvice svete Elizabete u središtu Čepelovca (snimio: Marijan Slunjski, 21. svibnja 2016.).

čemu je vjerojatno pridavana veća važnost u odnosu na ratarstvo.

Kartografi s početka 1780-ih godina ova-ko su opisali položaj Čepelovca: „Leži na istoč-noj strani vinogore Gyurgyevchky Brieg, koja, po-red uzvisine na kojoj stoji crkva i padina nasuprot sela, dominira nad njim. Iz te se vinogore pruža i najdalji vidik“.¹⁴ Dakle, tada se čitav vinogra-darski predio zapadno od Čepelovca (odnosno između Mičetinca i Čepelovca), koji se već sre-dinom 19. stoljeća nazivao Čepelovečkim bre-gom (prema katastarskim planovima), zva-o

14 Hrvatska na tajnim zemljovidima 18. i 19. stoljeća, Đurđevačka pukovnija, knjiga 8 (pripremili Mirko Valentić, Ivana Horbec i Ivana Jukić). Zagreb: Hrvatski institut za povijest, 2003., 191.

Đurđevečki breg što svjedoči o interesnoj zoni Đurđevčana na tome području. Isti je karto-graf opisao i potok Barnu kao najvažniji geo-grafski element koji utječe na selo. Barna, na-ime, od svojeg izvora u *Međurečkoj gori* (naziv za Bilogoru u ranome novom vijeku) strmim padinama teče prema dolini gdje su livade tada zvane *Taborišće* i za jakih kiša u samome nase-lju toliko nabuja da stvara poplavu i tako one-mogućava prolaz prema susjednom Budrovcu. Inače je potok bio izvor pitke vode za ljude i sto-ku, a na njemu su u drugoj polovini 18. stoljeća bila smještena tri mlina (vodenice).¹⁵

Čepelovec je kvalitetnim kolnim i pje-šačkim putem koji je u svako doba godine bio prohodan i stabilan bio povezan s Đurđevcom, tako i s Budrovcom (prema istoku), a preko vinogorja i s Mičetincem (na zapadu). Zani-mljivo je da je vojnim kartografima bila važ-na činjenica da je preko Čepelovca bilo mogu-će dospjeti u Veliko Trojstvo i Vrbcu, i to preko šume Barna.¹⁶ Od doba obnove naselja u 17. i 18. stoljeću u Čepelovcu se nalazila drvena ka-pela svete Elizabete oko koje je bilo groblje. U toj su kapeli đurđevečki župnici slavili Svetu misu u studenom oko spomendana svete ugar-ske kraljice Elizabete jer je već od početka 18. stoljeća bila opskrbljena svim crkvenim po-trepštinama, pa čak i zvonom, a 1826. godi-ne je temeljito obnovljena.¹⁷ Groblje se i danas nalazi na istome mjestu, a kapela na izvorno-me mjestu je srušena nakon što je 1886. i 1887. godine sagrađena današnja Crkvice svete Eli-zabete u svojevrsnom središtu naselja. Dakle, drvena kapela svete Elizabete sa zidanim zv-onikom nalazila se na današnjem groblju u Če-pelovcu, i to s lijeve strane glavnog ulaza gdje je 1949. godine postavljeno raspelo.¹⁸

15 Isto, 191–192, sekcija 11.

16 Isto, 192, sekcija 11.

17 HORVAT, Rudolf. *Povijest Gjurjevca*. Zagreb: 1940., 29., 34., 55.; CVEKAN, Paškal: Đurđevac – kakav nije poznat. Đurđevac: Skupština općine Đurđevac, 1991., 92–95.

18 S obzirom da je 1949. godine podignuto raspelo (tako svjedoči zapis na njegovu podnožju), možda su do te godine ondje stajali ostatci kapele, a sigurno je bila živa uspomena na nju jer je nova kapela građena 1887. godine. Translaciju kapele treba promatrati u kontekstu želje da se sakralni objekt podigne u prometnom središtu naselja i makne s ruba naselja i groblja. Prava je šteta što stara kapela nije ostala sačuvana.

Sl. 4. Viteška sablja i drugi predmeti u *Barnagoru* (snimio: Boris Kovačev).

3. Obitelj Trezić u Čepelovcu

Jedna od čepelovečkih obitelji bila je obitelj Trezić iako se to prezime u crkvenim matičnim knjigama ne spominje sve do početka 19. stoljeća što sugerira da su doselili u Čepelovec ili je prezime ondje nastalo i pridruženo je nekoj od postojećih obitelji. Prvi puta se Trezići zapravo spominju 1805. godine kada se Ana Trezić udala za Matu Fuka (30. siječnja) i kada je kršten Mato Trezić (19. rujna).¹⁹ To su članovi obitelji iz koje je potekao vitez Petar Trezić koji je stekao plemićki naslov i sagradio *Barnagor*. Iz dnevnika koji je vodila njegova unuka Mary Trezić ne saznajemo mnogo o porijeklu samog viteza Petra Trezića osim da je potjecao iz seljačke i graničarske obitelji iz Čepelovca. Više su ju zanimali podatci o povijesti obitelji nakon što je *Nono Peter* dobio plemstvo. Zato podatke o porijeklu Petra Trezića i njegovoj obitelji crpimo iz crkvenih matičnih knjiga i drugih serijalnih izvora krajiške provenijencije. O najstarijim članovima obitelji mnogo možemo saznati posredno iz biografskih podataka koji svjedoče o kasni-

jim godina života, pogotovo iz vremena smrti supružnika Petra i Ane Trezić.

Petar Trezić rođen je u Čepelovcu 15. rujna 1818. godine, kako je zapisano u Matičnoj knjizi krštenih rimokatoličke župe u Đurđevcu.²⁰ Možemo nagađati o tome je li na ovaj način upisan dan krštenja ili stvaran dan rođenja, kao i o tome jesu li svećenici koji su službovali u đurđevčkoj župi imali običaj odlaziti krstiti novorođenčad u župne filijale ili su župljani krštenike donosili u Đurđevac kao župno središte i prebivalište svećenika. Kako bilo, krstio ga je Franjo Milinković koji je tada službovao u Đurđevcu kao kapelan (duhovni pomoćnik), a koji je tri godine kasnije postao župnikom u istoj župi.²¹ Milinković je kao krstitelj ujedno

20 Arhiv župnog ureda u Đurđevcu, Matična knjiga krštenih rkt. župe sv. Jurja u Đurđevcu.

21 Svećenika Franju Milinkovića uvrstavamo među najzaslužnije đurđevčke župnike. Rođen je 15. ožujka 1789. godine u Pazarištu. Svećenikom je postao 1813. godine, a Mladu je misu slavio u Rači gdje je službovao kao kapelan. Godine 1821. imenovan je župnikom u Đurđevcu. Ondje ga je kao mladog svećenika dočekala vrlo velika župa, i po broju vjernika, i po teritorijalnom opsegu, ali i ruševna župna crkva. Uz potporu crkvenih vlasti i uz veliku požrtvornost i volju naroda, prionuo je 1824. godine gradnji župne crkve u Đurđevcu. U samo nekoliko mjeseci sagrađena je lijepa barokna crkva posvećena svetom mučeniku Jurju koja je stajala u Đurđevcu sve do 1928. godine. Osim zbog gradnje župne crkve, ime župnika Franje Milinkovića zlatnim je slovima zabilježeno u povijesti Đurđevca jer je 1825. godine započeo voditi župnu spomenicu u kojoj je zapisao vrlo vrijedne podatke o povijesti Đurđevca. Osim toga, 1826. godine osnovao je župno groblje u Đurđevcu na mjestu na kojem se ono i danas nalazi. Franjo Milinković bio je uzoran svećenik i vrlo aktivan na kulturnom planu. Naime, kako je živio u doba Hrvatskog narodnog preporoda, obilnim je doprinosima poticao stvaranje prvih kulturnih institucija u Hrvata. Tako je darovao novac za Maticu ilirsku (hrvatsku), Ilirski zavod sv. Jeronima u Rimu, Gospodarsko društvo, Narodni muzeji i knjižnicu. Zanimljivo je da je Narodnom muzeju 1839. godine darovao zub mamuta izvađen iz rijeke Tise. Na dobrotorne akcije poticao je i svoje kapelane koji su svi postali uzorni župnici (neki čak i kanonici). Vjerojatno je Milinković bio i vrstan odgajatelj mladih svećenika. Milinković je 1851. godine imenovan zagrebačkim kanonikom i od tada je živio u Zagrebu u kanoničkoj kuriji broj 26 gdje je i umro 7. veljače 1860. godine. Dana 20. travnja 1854. godine primio je od kralja Franje Josipa I. odlikovanje *Red željezne krune treće vrsti*, istog dana kada je vladar Josipu Jelačiću podijelio grofovski naslov. NAZ, IVANČAN, Ljudevit: *Podaci o zagrebačkim kanonicima od 1193. do 1924.*, svezak III, str. 986, br. 1080; Arhiv župnog ureda u Đurđevcu, Spomenica i matične knjige rkt. župe sv. Jurja u Đurđevcu.

19 Arhiv župnog ureda u Đurđevcu, Matične knjige vjenčanih i krštenih rkt. župe sv. Jurja u Đurđevcu.

bio i krsni kum Petru Treziću s Marijom Fershtlin.²²

Iz upisa činjenice krštenja – koju možemo poistovjetiti s rođenjem – doznajemo da su Petrovi roditelji bili Mijo (Miško) i Doroteja (Dora) Trezić. Iz matične knjige krštenih saznajemo da su Trezićevi, osim Petra, imali još desetero djece (rodoslovlje u prilogu). Svi koji su preživjeli dječju dob zasnovali su svoje obitelji. Tako se Mato 25. siječnja 1829. godine vjenčao Dorotejom Prevedan iz Čepelovca i drugi puta, kao udovac, 1866. godine s udovicom Katarinom Jendrašić rođ. Plazek i nije imao potomaka, a živio je na starome kućnom mjestu (kbr. 54). Ondje je živio Matin i Petrov brat Janko (Ivan Evanđelista) koji je u braku sklopljenom 31. siječnja 1841. godine s Čepelovčankom Anom Pleško dobio šestero djece kojima su roditelji pružili školovanje zbog čega su očito uživali određen društveni ugled. Naime, za Jankovog sina Stjepana (rođen 5. prosinca 1846. godine) zabilježeno je kako je službovao kao blagajnik u Varaždinskim Toplicama, bio je oženjen i otac trojice sinova (Stjepan, Milan i Dragutin) i s obitelji je preselio u Peteranec. Jankova kćerka Roza udala se 1873. godine za ugovca Đuru Đuriševića (1845. – 1919.) iz Đurđevca, oca učitelja Petra Đuriševića, s kojim je imala kćer Anu (rođena 25. srpnja 1874. godine) koja se udala za ravnajućeg učitelja u Čepelovcu Stjepana Benkeka i tako se vratila u selo iz kojeg je potekla njezina majka. Ivan Trezić (rođen 23. studenog 1858. godine), Jankov sin, bio je „jurista“ i „općinski bilježnik“ kako je zabilježeno u pomoćnoj matičnoj knjizi, dok se njegova sestra blizanka Katarina udala 1880. godine za „financa“ Matu Bosanca. Janko i Ana imali su i kćer Anu (25. srpnja 1861. – 1. listopada 1936.) koja je umrla neudana i uz čije je ime župnik upisao „freilica“ što slikovito svjedoči o statusu ove djevojke u obitelji Trezić. Naj-

22 U 18. i 19. stoljeću svećenici su pripadali skupini tzv. poželjnih kumova, odnosno osoba koje su vrlo često kumovale na krštenju. Svećenici su podjednako kumovali žiteljima različitog društvenog i ekonomskog statusa. Oni su kao krstitelji ujedno bili praktičan izbor kako bi se zadovoljio običaj da krsni kumovi trebaju biti jedan muškarac i jedna žena koji međusobno nisu trebali biti ni u kakvoj vezi. *Originalan upis na latinskom jeziku glasi: Chepellovecz, die 15. Baptisatus est Petrus filius legitimus Michaelis Trezichet Dorothea nata Shuak. LL Reverendo Franciscus Millinkovich cum Mariana Fershtlin, per Levantem.*

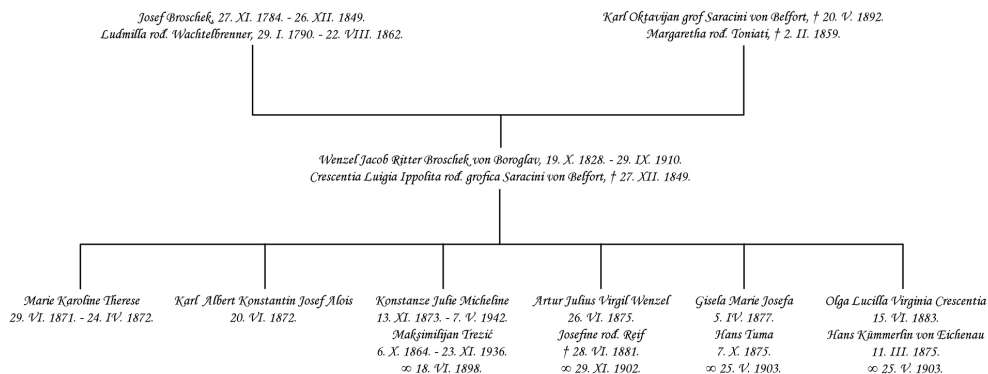
Sl. 5. Trezićevi u dvorištu Barnagora (iz ostavštine u Barnagoru).

mlađe Jankovo dijete bio je Matija (15. veljače 1864. – 25. studenog 1938.), otac sedmero djece od kojih je jedan sin otišao u Ameriku, drugi je ubijen 23. siječnja 1920. godine po odluci prijekog suda zbog razbojstva, treći je umro navršivši 21. godinu života, a drugi su zasnovali svoje obitelji.²³

Osim Petrove braće Mate i Janka Trezića, ne znamo pouzdano što je bilo s njihovim sestrama jer iz Matične knjige vjenčanih doznajemo tek da su 3. veljače 1829. godine brak sklopili Marko Turković i Marija, kći Mije Trezića iz Čepelovca, a 27. siječnja 1830. godine vjenčani su Petar Bazijanec iz Kalinovca i Barbara, kći Mije Trezića.²⁴ To su vjerojatno sestre Mate, Petra i Janka Trezića. Možemo ipak zaključiti kako je ovaj dio obitelji Trezić dao značajne pojedince koji su u lokalnoj sredini uživali ugled što prepoznajemo po njihovim zanimanjima – koja su zahtijevala ipak dugotrajnije pohađanje škole negoli je tada bilo uobičajeno za seljačke i graničarske obitelji u ovome dijelu Podravine – kao i po ženidbenim vezama. Ipak je samo mali broj članova obite-

23 Arhiv župnog ureda u Đurđevcu, Matične knjige krštenih, vjenčanih i umrlih rkt. župe sv. Jurja u Đurđevcu, *Status animarum* (Stanje duša).

24 Isto; NAZ, Zbirka matičnih knjiga, Parice matičnih knjiga vjenčanih rkt. župe sv. Jurja u Đurđevcu (godine 1826. – 1830.).

Sl. 6. Rodoslovlje obitelji Broschek von Boroglav (sastavio: Nikola Cik, iscrtao: Ivan Škurdija).

lji napustio rodni Čepelovec. Jedan od Petrove braće bio je također krajiški časnik što zaključujemo iz činjenice da je imanje zadruga Trezić s kbr. 54 upisano 1869. godine na obiteljsko prezime s vrlo nečitkom naznakom da je vlasnik bio u carskoj i kraljevskoj službi.²⁵

Ekonomska moć obitelji Trezić s kbr. 54 također je bila nemala jer su u katastarskoj općini Čepelovec 1869. godine posjedovali ukupno 22 rali i 640 četvornih hvati zemlje (grunta) raspoređene na 26 parcela. Uz to su posjedovali dvije kuće u Čepelovcu, od kojih jedna bila zidanica (u Čepelovcu je 1869. godine bilo ukupno 78 kuća, od toga 12 zidanih ciglom).²⁶ Jedna se nalazila u gornjem dijelu Čepelovca, a uz nju je bio i zidani gospodarski objekt. Druga je bila drvena, smještena na periferiji naselja (s lijeve strane puta prema Budrovcu i s jedne strane omeđena potokom Barnom) i uz nju su bila dva drvena gospodarska objekta i mala okućnica. Značajno je da je ta kuća sagrađena na parceli koja je u nastavku imanja obitelji Škrlec što možemo shvatiti kao ostatak rodbinske povezanosti obitelji Škrlec i Trezić.²⁷

U Čepelovcu je u isto vrijeme postojala još jedna velika obitelj (kućna zadruga) koja je nosila prezime Trezić (na kućnom broju 51). Bili su to potomci supružnika Đure i Jele Trezić čiju su lozu nastavila četvorica sinova (Mato,

Đuro, Josip i Petar) koji su imali i tri sestre (Ana, Katarina i Doroteja). Zanimljivo je da je jedan od njih bio čepelovečki zvonar; bio je to Petar Trezić (1842. – 1903.). Članovi ove obitelji nisu uživali status kakav su imali bliži rođaci viteza Petra Trezića jer je dvoje članova ove obitelji (braća Stjepan i Eva) služilo kao težaci u Kalinovcu i Bjelovaru 1870-ih godina.²⁸ Međutim, u središtu Čepelovca (s desne strane glavnog puta) posjedovali su prostrano imanje sa zidanom kućom i neobično velikim zidanim gospodarskim objektom uz koji su bila još četiri drvena gospodarska objekta. U nastavku vrlo široke okućnice i prostranog dvorišta bila je velika oranica okružena užim trakama livada i uz nju dvije parcele zasađene vinovom lozom uz koje je bila i drvena klet.²⁹

Na temelju trenutno dostupnih izvora, a ponajviše zbog loše sačuvanosti crkvenih matičnih knjiga župe svetog mučenika Jurja dio koje je stoljećima bilo i selo Čepelovec, nije moguće utvrditi u kakvom su srodstvu bile ove dvije obitelji Trezić iz Čepelovca. No, sigurno je da njihove članove koji su živjeli u 19. stoljeću, a o kojima je ovdje riječ, povezuju zajednički pretci iz 18. stoljeća. Iako znamo da su roditelji viteza Petra Trezića nosili imena Mijo i Doroteja Trezić, vrlo je teško utvrditi njihovo porijeklo jer su podatci kojima raspolažemo

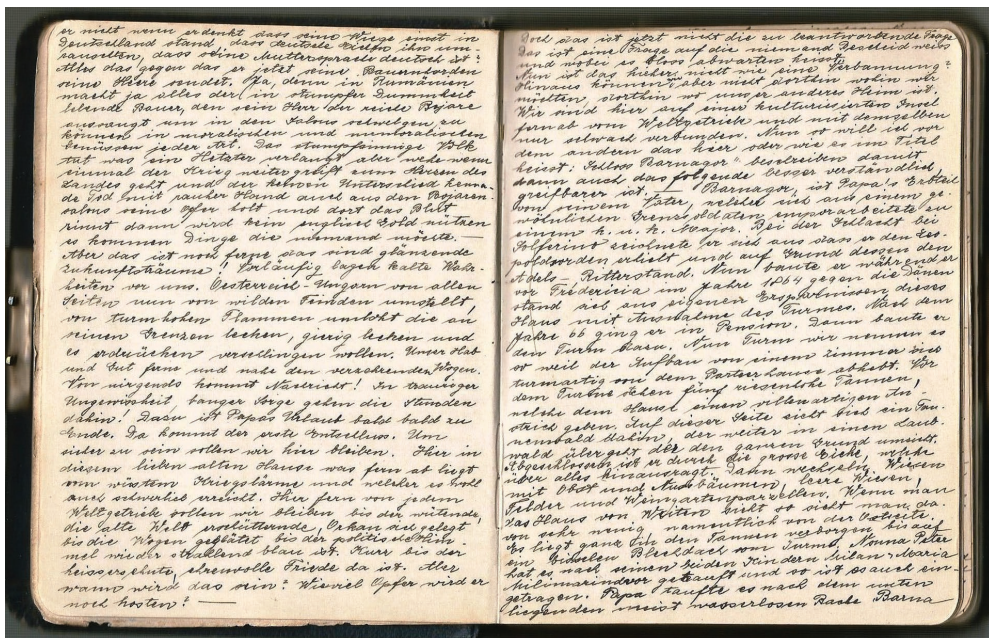
25 HR-HDA, DGU-1421, BK-42, k. o. Čepelovac, Upisnik kućnih čestica iz 1869. godine; HR-HDA, DGU-1421, BK-42, k. o. Čepelovac, *Duplicat Grund Parzellen Protocoll der Gemeinde Čepelovac* 1870.

26 Isto.

27 Isto.

28 Arhiv župnog ureda u Đurđevcu, Matične knjige krštenih, vjenčanih i umrlih rkt. župe sv. Jurja u Đurđevcu, *Status animarum* (Stanje duša).

29 HR-HDA, DGU-1421, BK-42, k. o. Čepelovac, Upisnik kućnih čestica iz 1869. godine; HR-HDA, DGU-1421, BK-42, k. o. Čepelovac, *Duplicat Grund Parzellen Protocoll der Gemeinde Čepelovac* 1870.

Sl. 7. Stranice dnevnika (Tagebuch) Mary Trezić u koji je zapisivala od 1916. godine (iz ostavštine u Bamagoru).

oskudni i nepouzđani. Naime, naknadni upisi u pomoćnoj matičnoj knjizi *Status animarum* naselja Čepelovec iz 1860-ih godina sugeriraju da je Petrov otac Mijo Trezić rođen 3. rujna 1778. godine, a umro 12. siječnja 1853. godine, dok je za majku Doroteju navedeno da je rođena 19. veljače 1782. godine, a umrla 12. prosinca 1845. godine. Kako nema sačuvanih matičnih knjiga umrlih za provjeru datuma smrti, pretpostavlja se vjerovati u pouzdanost ovakvog upisa. Međutim, provjerom datuma rođenja u Matičnoj knjizi krštenih đurđevčke župe utvrđeno je da tih dana nisu rođene osobe koje bi nosile takva imena. Takva situacija pobuđuje pomisao na nekoliko različitih scenarija pri čemu je najizglednije da je upisivač jednostavno zabilježio pogrešne datume ili da su spomenuti rođeni izvan đurđevčke župe. Dodatni problem stvara nedosljednost upisivanja prezimena Mije i Doroteje Trezić prilikom krštenja njihove djece u prvoj polovini 19. stoljeća pri čemu je navodeno osobno ime i prezime oca i djevojačko prezime majke. U ovome slučaju uz ime Mije Trezića je nekoliko puta zapisano prezime *Trezich aliter Skerlec* (Trezić iliti Škrlec) što sugerira da je Mijo bio uzdružen u obitelj Trezić što bi bio samo jedan u nizu čestih slučajeva takve prakse u

ovim krajevima u 18. i 19. stoljeću.³⁰ S obzirom da prezime Trezić nije zabilježeno ranije, pretpostavku o uzdruživanju možemo odbaciti. Tome u prilog ide i činjenica da je djevojačko prezime Doroteje Trezić također upisivano različito, i to u nekoliko navrata Špoljar (*Spolar*) i Špoljarec (*Spolyarecz*), a u drugima Švuk (*Shuak*). Zbog diskontinuiteta sačuvanosti matičnih knjiga vjenčanih niti one ne mogu pružiti rješenje ovog problema iako spomenuti zapis u pomoćnoj matičnoj knjizi sugerira da su Mijo i Doroteja Trezić vjenčani 1803. godine.

Ipak, zapisi u matičnoj knjizi krštenih iz druge polovine 18. stoljeća otkrivaju porijeklo Mije i Doroteje Trezić. Naime, on je rođen kao Mijo Škrlec 17. rujna 1780. godine, a roditelji su mu bili Đuro i Magdalena Škrlec rođ. Pavrović ili Bartolić koji su vjenčani 1773. godine. Doroteja Trezić rođena je 27. siječnja 1785. godine kao kćer Petra i Doroteje Špoljar rođ. Pu-

30 Uzdruživanje ili prikomandiranje podrazumijevalo je dolazak mladića nakon vjenčanja u kuću supruge i preuzimanje prezimena njezine obitelji s ciljem izbjegavanja izumiranja obitelji bez muških potomaka. Momačko prezime dotičnog muškarca se u službenim zapisima pojavljivalo tek sporadično, a među žiteljima nekog naselja je nerijetko ostalo zapamćeno kao obiteljski nadimak. CIK, Nikola: *Nav. dj.*, 169–170.

Sl. 8. Barnagorski salon s bibliotekom (fotografirao: Boris Kovačev).

hač. Dakle, podatci u pomoćnoj matičnoj knjizi o rođenju Mije i Doroteje Trezić su netočni. Godina njihovog vjenčanja navedena na istome mjestu također nije točna, ali to bi zbog Dorotejine dobi i rođenja prvog djeteta, 25. studenoga 1800. godine, mogao biti početak 1800. godine. Takav rodoslovni slijed razrješava pitanje rodbinske povezanosti spomenutih Đure i Ane Trezić kao najstarijih i jedinih nositelja toga prezimena u Čepelovcu jer su Đuro i Magdalena Škrlec imali sina Đuru (rođen 25. ožujka 1793. godine) i kćer Anu (rođena 1. kolovoza 1786. godine), uz drugu djecu (rodoslovlje u prilogu).³¹ Ostaje otvoreno pitanje zašto je dio čepelovečke obitelji Škrlec na početku 19. stoljeća počeo upotrebljavati prezime Trezić.

4. Vitez Petar Trezić (1818. – 1904.)

Iz kakve je sredine i obitelji potekao Petar Trezić prikazano je u prethodnim odlomcima. Ono o čemu možemo više reći iz doba Trezićeve mladosti jest njegovo školovanje. Naime, nakon zapisa o rođenju, sljedeće po-

datke o Treziću nalazimo u *Ehrenbuchu* (Knjiga pohvala) škole u Đurđevcu, i to u popisu najuspješnijih đaka 1831. godine kada su redom popisani: Matheas Zobundya, Peter Trezich, Stephan Poszavec, Thomasegovich Ferdinand, Vencel Kovachich, Asperger Martin, Joseph Czucy, Mihael Pavin and Stephan Kosar. Popis je datiran u Đurđevcu 14. kolovoza 1831. godine, a potpisao ga je (zasigurno i sastavio) učitelj Ladislav Škrobot (*Lehrer Škroboth*).³² Sljedeće, 1832. godine Petar Tre-

³² Arhiv OŠ Grgura Karlovcana u Đurđevcu, *Ehrenbuch*. Krajiški nadučitelj Ladislav Škrobot rođen je 1782. godine u Topolovcu, a kao učitelj je službovao od 1812. do 1852. godine. Najprije je radio (16 godina) u Samarici gdje se oženio kćerkom nekog kapetana koja je umrla mlada pa je veći dio života proveo kao udovac. U Đurđevac je došao 1829. godine, tako da je učiteljem bio i poznatome Petru Preradoviću. U Đurđevcu je službovao do 1848. godine kada je postao nadučitelju u Petrinji. Očito je bio cijenjen kao stručnjak jer je 1850. godine sudjelovao u radu konferencije koja je za cilj imala poboljšanje hrvatskog školstva, pogotovo školskih knjiga. To je razumljivo jer je Škrobot autor nekoliko školskih priručnika: mali Hrvatsko-njemački rječnik od 45 stranica, Gramatika njemačkog jezika i Čitanka s njemačkim tekstovima. Ta je gramatika bila usklađena s novim pravopisom čiji je autor bio Ljudevit Gaj. Gramatika je objavljena u Zagrebu 1839. godine, dakle, u doba kada je Škrobot podučavao u Đurđevcu. Pošto je oko 1851. godine obolio od očne bolesti neko je vrijeme proveo na liječenju u Beču, a 1854. godine je umirovljen. Mirovinu je odlučio

³¹ Arhiv župnog ureda u Đurđevcu, Matične knjige krštenih, vjenčanih i umrlih rkt. župe sv. Jurja u Đurđevcu, *Status animarum* (Stanje duša).

zić nalazi se na prvome mjestu među učenicima koji su oslovljeni kao *Praeminaten*: Peter Trezich, Michael Gorichky, Georg Kollar und Michael Pavin.³³ Bilo je to isto društvo đaka u kojem se nalazio Petar Preradović 1829. godine pa možemo utvrditi da su Preradović i Trezić bili u istim školskim klupama.

Prema Preradovićevom životopiscu Branku Vodniku pučku je školu, odnosno trivijalnu, Preradović polazio u Grubišnom polju (1. razred) i Đurđevcu (2. i 3. razred).³⁴ To bi značilo da je Preradović krenuo u školusa 7 ili 8 godina i 1829. godine završio školovanje u Đurđevcu gdje je upisan u *Ehrenbuch*.³⁵ Prema Preradovićevu životopisu saznajemo da je 1830. godine već bio u vojničkom zavodu u Bjelovaru jer je potkraj te godine, na molbu njegove majke, a zbog činjenice da je bio siročić krajiškog časnika „*postao pitomcem Vojničke akademije u Wiener-Neustadtu, gdje je bez prekida ostao punih osam godina (1830. – 1838.)*“.³⁶ Na školovanje Petra Preradovića osvrćemo se jer je s Trezićem bio vršnjak i polazili su zajedno školu u Đurđevcu. Možemo pretpostaviti da su zajedno pošli u vojnički zavod u Bjelovar gdje je Trezić ostao, dok je Preradović otišao u Bečko Novo Mjesto.

Gornja je pretpostavka opravdana utoliko što znamo da je Trezić boravio u Bjelovaru oko 1836. godine, dakle kao 18-godišnji mladić. To doznajemo iz podataka u *Transferirungs Listi* Petra Trezića koja je ispisana u Bjelovaru 20. kolovoza 1843. godine.³⁷ Dokument je

provoditi u Đurđevcu kod rođaka Josipa u kući obitelji Trbuljak u današnjoj Gupčevoj ulici. Ondje ga je 3. lipnja 1870. godine pogodio i usmrtio grom. Pokopan je sljedećeg dana na đurđevčkom groblju, no danas se ne zna gdje mu je grob. HÄUSLER, Maja: *Ladislav Škrobot, krajiški učitelj iz doba Preporoda // Đurđevčki zbornik: v povodu 70. obljetnice življeina Đuke Tomerlina-Picoka* (gl. ur. Velimir Piškorec), Đurđevac, 1996., 231–245; Arhiv župnog ureda u Đurđevcu, Matične knjige krštenih, vjenčanih i umrlih rkt. župe sv. Jurja u Đurđevcu, *Status animarum* (Stanje duša).

33 Arhiv OŠ Grgura Karlovcana u Đurđevcu, *Ehrenbuch*.

34 DJELA P. PRERADOVIĆA, II. knjiga, priredio Branko Vodnik, Zagreb, 1919., IV.

35 Arhiv OŠ Grgura Karlovcana u Đurđevcu, *Ehrenbuch*.

36 DJELA P. PRERADOVIĆA, II. knjiga, priredio Branko Vodnik, Zagreb, 1919., IV.; BEGOVIĆ, Branko: *Petar Preradović – veliki hrvatski pjesnik // Podravski zbornik 28/2002.* (ur. Dražen Ernečić). Koprivnica: Muzej grada Koprivnice, 2002., 121–132.

37 HDA, Varaždinsko-đurđevska pukovnija br. 6, kutija 14.

Sl. 9. Lothar von Trezić (iz ostavštine u Barnagoru).

sastavljen kada je *Peter Trezich* bio u 11. kompaniji (*compagnie*) kao kaplar s činom *feldwebel* (*corporal titulo feldwebl*). U dokumentu je zabilježeno i nekoliko biografskih podataka, kao što je porijeklo: *Chepelovecz* u Varaždinsko-đurđevčkoj pukovnij u vojnoj Hrvatskoj (*Militair Croatien*) gdje je rođen 1818. godine. Razdoblje koje je ograničeno datumom 1. studenim 1836. godine vjerojatno se odnosi na školovanje u Bjelovaru. Podatci u posebnoj rubrici koji su podijeljeni na tri razdoblja i opisani vremenskom duljinom odnose se na službu u Varaždinsko-đurđevčkoj pukovnij br. 6: 1) od 1. studenoga 1836. do 8. studenoga 1837. godine (1 godina i 8 dana), 2) od 9. studenoga 1837. do 15. travnja 1840. godine (2 godine, 5 mjeseci i 7 dana) i 3) od 16. travnja 1840. do 6. kolovoza 1843. godine (3 godine, 3 mjeseca i 21 dan) kada je ujedno bio u gore spomenutom činu. Ukupno je, dakle, do izdavanja ovoga dokumenta, bio u krajiškoj

Sl. 10. Obitelj Trezić s rođacima na ljetovanju (iz ostavštine u Barnagoru).

službi 6 godina 9 mjeseci i 6 dana.³⁸ O daljnjim Trezićevim aktivnostima i krajiškoj službi ne znamo mnogo, ali u službi je svakako nastao biti sljedećih desetljeća. Prema tome, doista stoji tvrdnja Petrove unuke Mary da „je od običnog graničara svojim trudom došao do čina K. u. K. majora (...)“.³⁹

4.1. Petar Trezić u bitci kod Solferina

Uz očito uspješnu vojničku karijeru i predanost službi, Petar Trezić se istaknuo hrabrim podvigom u znamenitoj bitci kod Solferina 1859. godine što mu je pribavilo slavu i plemićki naslov. Uspomena na vojničku službu i zasluge Petra Trezića brižljivo se čuvala među njegovim potomcima, i to zahvaljujući plemićkoj povelji u kojoj se nalazi plemićki grb obitelji i Trezićeva biografija.⁴⁰ Trezićev

podvig dogodio se tijekom sukoba udružene francuske i pijemontske vojske, s jedne i austrijske vojske, s druge strane, a u okolnostima borbi za ujedinjenje talijanskih zemalja. Vojne snage Franje Josipa I. pretrpjele su poraz i Habsburška je Monarhija morala Kraljevini Sardiniji otpustiti gospodarski i strateški važnu pokrajinu Lombardiju.⁴¹ Bitka kod Solferina smatra se jednom od najkrvavijih bitaka 19. stoljeća čiju je dramatičnost kao očevidac opisao Henry Dunant u svojoj znamenitoj knjizi *Sjećanja na Solferino*. Strahovitost upravo ove bitke potaknula ga je na osnivanje humanitarne organizacije koja je nazvana *Crveni križ*. Bitka je vođena 24. lipnja 1859. godine. Borba između nekoliko desetaka tisuća vojnika pretvorila se u stravični pokolj jer su loši uvjeti ratovanja izbezumili vojnike. Naime, bitka je trajala 15 sati pod žegom ljetnog sunca (prekinuta je pred kraj dana zbog nevremena), a vojnici su za to vrijeme bili bez jela i bez vode. Prirodni izvori vode bili su uništeni pa se agonija po završetku bitke nastavila za one koji su bili ranjeni te su umirali na najgrozniji način. Mnoštvo od oko 20.000 ranjenika gotovo da nije bilo pomoći.⁴²

38 HDA, Varaždinsko-đurđevačka pukovnija br. 6, kutija 14.

39 JELUŠIĆ, Božica. *Čišćenje globusa, mala obiteljska kronika*. Koprivnica: vlastita naklada, 2012., 23.

40 Mnoge dragocjenosti i predmeti umjetničke vrijednosti, kao i predmeti koji na jedinstven način svjedoče o važnim događajima u životima članova obitelji Trezić, završili su kod različitih kolekcionara, ali ne u jednim rukama. Nakit, dokumenti i memorabilije u vlasništvu su onih koji ih nikada neće javno izložiti i učiniti dostupnima javnosti i istraživačima. Takva je sudbina i raskošne plemićke povelje koju je današnja vlasnica *Barnagora* Božica Jelušić vidjela tek jednom u životu i pokušala rekonstruirati njezin sadržaj koji je donijela na stranicama obiteljske kronike (JELUŠIĆ, Božica. *Nav. dj.*, 36–37). Zbog toga rekonstrukcija priče o Trezićima ne može biti potpuna.

41 KANN, A. Robert: *Geschichte des Habsburgerreiches 1526 bis 1918*. Wien – Köln: Böhlau Verlag, 1990., 247–249; BUDAK, Neven; STRECHA, Mario; KRUSÉLJ, Željko: *Habsburzi i Hrvati*. Zagreb: Srednja Europa, 2003., 151–152.

42 BROWN, Pam: *Henry Dunant: ustanovitelj Crvenog križa, čija je ljubav za bližnjega pomogla milijunima*, preveo Dražen Dragović. Zagreb: 3 P&T, Illyricum, 1993.

U takvim je okolnostima ratovao i Petar Trezić s pripadnicima 14. lovačkog puka s kojim je opkolio francusko-pijemontsku vojsku, osvojio brežuljak i razbio njihovu artiljerijsku jedinicu koja je pucala na austrijsku vojsku.⁴³ Trezićev smion i vješt pothvat vjerojatno je detaljno opisan u njegovoj plemićkoj povelji, kao i u nekim manje poznatim kronikama. Poraz austrijske vojske ostao je zapamćen, a imao je i dalekosežne posljedice na gospodarstvo i političku stabilnost Habsburške Monarhije. Iako poražen, car i kralj je kao zapovjednik vojnih snaga osjećao zahvalnost prema svojim hrabrim časnicima među kojima je bio i Petar Trezić. Udijelio mu je nasljedno plemstvo i sredstva za podizanje vlastitog posjeda, a zauzvrat dobio odanog plemića i službenika.

4.2. Petar Trezić u mirovini u Podravini

Petar Trezić je umirovljen oko 1866. godine, odnosno nekoliko godina nakon sudjelovanja u bitci kod Solferina. Tada je Trezić imao gotovo 50 godina života i točno 30 godina vojničke službe iza sebe. Kao nositelj vojnog plemstva, s obzirom da je bio odlikovan Leopoldovim ordenom i dobio viteški naslov, mogao se posvetiti gradnji plemenitaškog posjeda za sebe i svoju obitelj u rodnome Čepelovcu u Podravini. Petrovu odluku o povratku u rodni Čepelovec gdje će sagraditi gnijezdo za svoju obitelj, možemo shvatiti kao snažan osjećaj povezanosti sa zavičajem. Mary Trezić je 1916. godine zapisala da je *Nono Peter* s gradnjom kuće u Čepelovcu započeo 1864. godine nakon sudjelovanja u bitci kod *Frédéricije*.⁴⁴ Bio je to njegov posljednji veliki angažman u carskoj i kraljevskoj vojsci Habsburške Monarhije. Ujedno je Trezić dospio u mirovini nekoliko godina prije ukidanja i razvojačenja Vojne krajine.

Godine 1877. major Petar von Trezić svakako se nalazio na svom posjedu u Čepelovcu jer je 6. lipnja te godine bio domaćin dijela skupštine podružnice Gospodarskog društva za kraljevsku bjelovarsku podžupaniju održa-

ne na području Đurđevca. Naime, u *Barnagoru* je održan radni dio skupštine kao i pokazno predavanje u Trezićevom vinogradu koje je održao putujući učitelj vinogradarstva Albert Ognjen pl. Štriga u organizaciji Gospodarskog društva. Bila je to velika čast za Đurđevčane i Rittera Trezića jer je to bilo prvo takvo predavanje nakon što je uvedena institucija putujućih učitelja koji su na konkretnim primjerima trebali, puku pristupačno, poticati unapređenje različitih gospodarskih grana u Hrvatskoj. Zato je nastupnom predavanju Alberta Štrige prisustvovao i tadašnji glavni urednik *Gospodarskog lista* u kojem je objavio opširan izvještaj o sastanku članova *Gospodarskog društva* i posjetu Treziću i drugim imanjima. Iz tog izvještaja saznajemo da je Trezić uzgajao uglavnom sorte kadarku i kraljevinu i od njih dobivao vrlo jako vino i da je Štriga okupljenim veleposjednicima, svećenicima, činovnicima i seljacima (dakle, onima koji su se bavili uzgojem vinove loze) prenio neka nova znanja i iskustva u uzgoju vinove loze.⁴⁵

Trezićev posjed u Čepelovcu još je jednom za njegova života bio predmet novinskog izvještaja. Naime, u listu *Podravac* koji je izlazio u Virju je 1900. godine objavljen je članak o pronalasku kamena opala teškog 40 karata i vrijednog 60 forinti u potoku Barni uz Trezićevu kuriju. Izvještaj sadrži podatak da je opal pokazan profesoru mineralogije dr. Krameru iz Budimpešte, ali ne zna se gdje je kamen završio.⁴⁶

5. Dvor Barnagor

Opis *Barnagora* i njegove rane povijesti baštinimo i iz pera Mary Trezić: „*Rekla bih nešto o (...), onome što se zove Schloss Barnagor, (...). Barnagor je očeva nadarbina po djedu, koji je od običnog graničara svojim trudom došao do čina K. u. K. majora u bitci kod Solferina, gdje se toliko istakao, da je odlikovan Ordenom Leopolda i temeljem toga stekao i viteški red. Boreći se kod Federicije 1864. sagradio je od vlastite ušteđevine ovu*

43 JELUŠIĆ, Božica: *Nav. dj.*, 36; KÜNZL, Rudolf: *Povijest Križevačke i Đurđevačke graničarske pješačke pukovnije*, urednik Željko Pleskalt, prevela Danijela Marjanić. Bjelovar: Državni arhiv u Bjelovaru, 2008., 98–100.

44 *Barnagor, Tagebuch* Mary Trezić, rujna 1916. godine.

45 VICHODIL, Gustav Vlastimil: *Izvjeste o sastanku gospodara prigodom skupštine gospodarske podružnice za kr. podžupaniju belovarsku u Gjurjevku i uvod putujućega učitelja za vinogradarstvo A. Štrige*. // *Gospodarski list*, XXV, 12, 15. lipnja 1877. godine.

46 *Podravac*, 9, 1. svibnja 1900. godine. Za upozorenje na ovaj novinski članak zahvaljujem Vladimiru Miholeku.

kuću, bez tornja. Nakon 1866. odlazi u mirovnu, te je tada izgradio kulu. Taj dio zovemo 'tornjem', budući da je riječ o povišenom katu koji se diže iznad jednoga salona u prizemlju. Pred tornjem stoji pet divovskih kavkaskih jela, dajući kući 'štih' vile. Na toj se strani vidi i jelik, koji prelazi u bjelogoricu, zaokružujući cijeli posjed. U šumi stoji divovski hrast, nadvisujući sve drveće. Zatim se izmjenjuju livade, voćnjaci sa stablima oraha, a potom odmah travnjaci, polja i komad vinograda. Iz daljine, kuća je posve zakrivljena jelama, osim dječlića bakrene kupole na tornju. Nono Peter imao je sina Maximilliana i kćer Mariju, pa je po njima okrstio zdanje Milinmarin Dvor, upisavši ga tako i u zemljišne knjige. Papa ga je preimenovao po presušenom potoku Barna ispod imanja, i sada ga zovemo Barnagor, kao: uzvišenje nad Barnom. Unarodu ga pak zovu „Dvor na breg“. To je stoga što se nalazi na uzvisini i u široj je okolini jedinstven. On je poseban ponos Čepelovčana, jer takvim se nečim apartnim ne diči ni jedno selo, ma bilo ono bogatije od našega. Čak niti Đurđevac, najviđenije ovdašnje naselje, takvoga nečega nema. (...) Kad se ulazi na naše imanje, čovjeku se čini da ulazi u lijepe, hladoviti park, čija ga vlažnost zakriviluje u srcu ljetnog podneva. Unutrašnjost kuće sastoji se od šest lijepih, velikih soba. Otkako je gospođica Rossi, naša guvernanta, otišla, koristimo ih sve. Za moj su ukus vrlo simpatično uređene. Imamo ovdje i prilično veliku knjižnicu. Uz nju život u našem progonstvu neće biti tako težak. Tu su udžbenici s kojima ćemo popuniti prilične rupe u našem obrazovanju. Moći ćemo učiti jezike, a potom raditi svakovrsne ručne radove.⁴⁷

Trezićev Barnagor smješten je u neposrednoj blizini Čepelovca, na jednom od brežuljaka položenim na istočnoj strani naselja i odvojen od istog potokom Barnom i njegovom dolinom obraslom gustom šumom. Upravo u doba gradnje Barnagora trajala je tzv. francjozefinska katastarska izmjera na temelju koje su krajem 1860-ih godina nastali prvi katastarski planovi i precizni upisnici čestica za ovaj dio Podravine. Tako možemo pratiti i tijek gradnje Barnagora. Na planu koji je datiran oko 1865. godine na mjestu Barnagora ucrtana je jednostavna zidana građevina pravokutnog

oblika.⁴⁸ To bi mogao biti dio dvora smješten južno od kule. Prema svjedočanstvu Jovanke Trezić, Nono Peter je još za vrijeme službe slao novac za gradnju kurije i okrupnjavanje posjeda jednome od svoje braće, no Petrova volja nije poštovana, već su nepoštvena braća novac trošila za svoje potrebe.⁴⁹ Zdanje prikazano na spomenutom planu bez tornja i gospodarskih zgrada oblikom i gabaritima, kao i visokim dvostrešnim krovom neodoljivo podsjeća na tipične zadružne kuće građene u to doba u ovome dijelu Podravine. To nam daje naslutiti da Petar Trezić prvotno možda nije imao ambicije voditi život u plemenitaškom stolu i graditi plemenitaški dvor ili da braća zadužena za izvršavanje Petrovih želja nisu pravilno shvatila njegove nakane. Dakako, postoji mogućnost da su novac upotrijebili za boljitak vlastitog imanja što bi objasnilo gore opisanu imućnost obitelji Trezić na kbr. 54. Dakle, gradnju Barnagora, odnosno ono što Mary naziva prvom kućom (prije gradnje kule) vodio je jedan od Petrove braće (ne znamo je li to bio stariji Mato ili mlađi Janko), a gradnja kule je izvedena pod izravnim Petrovim nadgledništvom jer je tada već bio u mirovni. Tako se na katastarskom planu iz 1869. godine vidi zapadno krilo dvora, a ondje je zasigurno i kula iako ona nije posebno istaknuta.⁵⁰

Isti katastarski plan s mnogo detalja svjedoči o okolišu Barnagora krajem 1860-ih godina. Posebnim simbolima i bojama označene su različite kulture na precizno omeđenim parcelama. Svakojeje parceli dodijeljen broj pod kojim je zavedena u upisniku čestica, i to s podacima o vlasništvu, položaju, veličini (površini izraženoj u ralima i četvornim hvatima) i bonitetu tla. Tako saznajemo da su na obronku podno pročelja dvora Trezićevi imali zasaden vinograd na dvije parcele ukupne površine 434 čhv. Između vinograda i potoka Barne imali su površinu od 1025 čhv koja je klasificirana kao oranica. Uz tu oranicu i potok, s istočne i sjeverne strane dvora bila je šuma od 863

47 *Barnagor, Tagebuch* Mary Trezić, rujan 1916. godine. JELUŠIĆ, Božica. *Nav. dj.*, 24., 27. Citirani prijevod autorica je napravila prema zapisu Mary Trezić u dnevniku na njemačkom jeziku iz rujna 1916. godine.

48 <http://mapire.eu/en/map/secondsurvey/?bbox=1895662.0657042651%2C5778233.662730774%2C1898924.9713491886%2C5779588.031325702>. (4. 8. 2016.)

49 JELUŠIĆ, Božica. *Nav. dj.*, 8.

50 <http://mapire.eu/en/map/cadastral/?bbox=1896846.9619821305%2C5778996.741182986%2C1897662.6883933614%2C5779335.333331718>. (4. 8. 2016.)

čhv. Posjedu treba pribrojiti prilazni put (koji se podudara s današnjim) od 217 čhv i građevinsku česticu s dvorom (stambenim objektom), gospodarskim zgradama i dvorištem od 411 čhv. Dakle, čitav se Trezićev posjed tada sastojao od malo više od 2 rali zemljišta, od čega 1 ral i 1059 čhv poljoprivrednog zemljišta i 628 čhv dvorišta, zgrada i puta.⁵¹ Kasnije je Trezić kupio još četiri susjedne parcele (kao nastavak imanja u smjeru juga) koje su ranije bile u vlasništvu obitelji Pavlešić iz Čepelovca, a sastojale su se od vinograda, livade, oranice i voćnjaka ukupne površine od točno 3 rali. Tako se ukupni Trezićev barnagorski posjed prostirao na malo više od 5 rali površine, a u toj su ga veličini kupili i do danas zadržali sadašnji vlasnici.⁵²

Unatoč površinom relativno malom posjedu u doba spomenute katastarske izmjere, Trezićev je dvor bio markantan na širem čepelovečkom području. Naime, u zemljišnim je knjigama naziv predjela kojem je Trezićev dvor u središtu zabilježen kao *Milinmarin dvor*. U reviru ili (h)ataru *Milinmarin dvor* bilo je, uz sedam Trezićevih parcela još toliko parcela obitelji Pavlešić (kbr. 22) te tri općinske (*Gemeinde*) i jedna obitelji Kovač (kbr. 43). Ukupna je površina bila oko 14 rali u čemu su prevladavale oranice, a redom slijedile livade, vinogradi, šume i voćnjaci.⁵³ Na katastarskom planu, doduše, toponim *Milinmarin dvor* nije upisan već to područje pripada toponimu *Lukovo* koji obuhvaća šire područje *Barnagora* omeđeno, s jedne strane potokom *Barnom*, a s druge (h)atarom *Belevine*. Osim u zemljišnim knjigama, toponim *Milinmarin dvor* ne koristi se gotovo nigdje jer ga u prostornom smislu nadomješta toponim *Lukovo* ili *Lukove*⁵⁴, a u užem

Sl. 11. Mary von Trezić (iz ostavštine u *Barnagoru*).

smislu ga je zamijenio naziv *Barnagor*. Porijeklo naziva *Milinmarin dvor* jasno je obrazložila Mary Trezić koja piše da je taj naziv skovao djed Petar Trezić od imena oboje svoje djece – Milana i Marije.⁵⁵ Maksimilijan ga je nazvao *Barnagorom* po obližnjem potoku *Barni* (*Smeđi potok*). Narod njihov dvor – piše Mary Tre-

je vrlo čest u toponomastici ovoga dijela Podravine jer je pridodan predjelima livada, pašnjaka i/ili sjenokoša. CIK, Nikola: *Nav. dj.*, 201–203.

55 Naime, Maksimilijan Trezić je i u pomoćnim matičnim knjigama upisan kao Milan, a i kao Mihael. Na krštenju je dobio ime svetog biskupa Maksimilijana čiji je spomendan 12. listopada, dakle 6 dana nakon Trezićevog rođenja. Onomastički gledano, iz tog se imena izvodi i oblik Milan, koji se mnogo češće koristi kao izvedenica imena Mihovil, odnosno Mihael ili Mijo. Uzmemo li u obzir da je Petrovom ocu bilo ime Mijo, postoji mogućnost da je unuk dobio i to ime. Tako bi nosio imena Maksimilijan i Mijo, iz čega proizlazi i Milan. Petrova kćerka Marija na više je mjesta zapisana kao Marica. Arhiv župnog ureda u Đurđevcu, *Status animarum* rkt. župe sv. Jurja u Đurđevcu, selo Čepelovec, kbr. 67; ŠIMUNDIĆ, Mate: *Rječnik osobnih imena*, drugo izdanje. Zagreb: Matica hrvatska, 2006., 206, 434.

51 HR-HDA, DGU-1421, BK-42, k. o. Čepelovac, Upisnik kućnih čestica iz 1869. godine; HR-HDA, DGU-1421, BK-42, k. o. Čepelovac, *Duplicat Grund Parzellen Protocoll der Gemeinde Čepelovac 1870*.

52 Općinski sud u Koprivnici, Zemljišnoknjižni odjel Koprivnica, k. o. Čepelovac, Izvadak iz zemljišne knjige na dan 12. kolovoza 2016. godine i usmeno svjedočanstvo Božice Jelušić.

53 HR-HDA, DGU-1421, BK-42, k. o. Čepelovac, Upisnik kućnih čestica iz 1869. godine; HR-HDA, DGU-1421, BK-42, k. o. Čepelovac, *Duplicat Grund Parzellen Protocoll der Gemeinde Čepelovac 1870*.

54 *Lukove 12* je službena (poštanska) adresa *Barnagora*. Toponim *Lukovo* ili *Lukove* vjerojatno potječe od pojma „luka“ koji

Sl. 12. Jovanka von Trezić rod. Mihaljević
(iz ostavštine u *Barnagoru*).

zić – naziva „na breg“ jer je smješten na brijegu.⁵⁶ U popisu stanovništva iz 1890. godine pojavljuje se *Milinmarin dvor* kao posebni dio Čepelovca gdje su te godine obitavale 3 osobe (jedan muškarac i dvije žene) rimokatoličke vjeroispovijesti.⁵⁷

Osim ladanjskog karaktera i stambene funkcionalnosti, *Barnagor* je imao izraženu i gospodarsku namjenu. To se ogleda u stajama sagrađenima uz dvor i drugim gospodarskim objektima u njegovoj neposrednoj blizini. Naime, Trezićima su trebali konji, a Maksimilijan je od uhranjivanja ispaćenih konja s ratišta stvorio unosan posao.⁵⁸ Te su štale ujedno bile sredstvo njegovog izživljavanja nad sinovima i mjesto gdje je započeo najtražičniji događaj u obitelji – Carlettova smrt. Štala s osam vezova za konje danas je pretvorena u jedinstveni *atelier*.

56 *Barnagor, Tagebuch* Mary Trezić, rujan 1916. godine.

57 *Političko i sudbeno razdijeljenje Kraljevina Hrvatske i Slavonije i repertorij mjesta po posljednjih popisa godine 1890.*, izdala Kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljska vlada, a sastavio Kr. statistički ured u Zagrebu. Zagreb, 1892., 95.

58 JELUŠIĆ, Božica. *Nav. dj.*, 23.

Zdanje koje je podigla obitelj Trezić 1860-ih godina već su Đurići Feletar klasificirali kao kuriju, a gradnju joj datirali između 1862. i 1866. godine. „*To je ugodan stambeno-gospodarski objekt u obliku slova ‘L’. Zdanjem dominira poviša kula, koja je građena više kao estetska vertikala nego li kao fortifikacijska potreba. U duhu postbaroknoga, neoklasicističkog graditeljstva stvoren je ugodan ladanjski ambijent. Kurija ima devet stambenih prostorija, a u nastavku su i gospodarske zgrade. Dvorac je smješten na omanjem brežuljku, okružen je nekad brižno njegovanim parkom, livadama i šumom. Posebna je vrijednost kurije sačuvano stilsko pokućstvo (uglavnom altdeutsch, ali i drugi stilovi), bidermajerski kamin, te obiteljska knjižnica s više od tri tisuće egzemplara.*“⁵⁹ Ovaj sažeti opis dvora *Barnagor* iz pera Tomislava Đurića i Dragutina Feletara ujedno je i vrijedno pisano svjedočanstvo o izgledu i stanju kurije upravo iz vremena kada je ona dospjela u ruke današnjih vlasnika obitelji Jelušić-Kranželić (1987. godine) koji su prionuli, i do današnjih dana dovršili, njezinu revitalizaciju.

U arhitektonskom smislu *Barnagor* karakterizira utjecaj historicističkih stilova za koje se inspiracija crpila iz renesanse, klasicizma i baroka. Povjesničarka umjetnosti Draženka Jalšić-Ernečić prepoznala je na vanjskom oblikovanju dvora lombardijske i srednjoeuropske arhitektonske utjecaje, i to posebno na elementima završnog krovnog vijenca kule, dimnjacima i arhitektonskoj plastici kojom su uokvireni prozori. Posebnu pažnju plijeni jednokatna kula koja dominira nad čitavim zdanjem koje se sastoji tek od prizemlja, a koja odaje značajke gradnje u stilu herojskog romantizma jer njezino oblikovanje tek podsjeća na obrambenu namjenu.⁶⁰ Iz unutrašnjosti dvora moguće je prodrijeti na krov kule obložen limom koji je oblikovan i kao šetnica i vidikovac. Vanjske plohe objekta raščlanjene su vertikalno postavljenim prozorskim oknima.

Mary Trezić u svom je dnevniku zapisala da su 1916. godine za stanovanje koristili šest soba. One su se nalazile u prizemlju i

59 ĐURIĆ, Tomislav; FELETAR, Dragutin: *Stari gradovi, dvorci i crkve sjeverozapadne Hrvatske*, četvrto dopunjeno izdanje. Koprivnica: Mali princ, 1992., 233–234.

60 JALŠIĆ-ERNEČIĆ, Draženka. *Dvor Barnagor: Trezić – Jelušić – Kranželić* (prospekt).

katu kule te dijelu južnog krila. Od reprezentativnih prostorija treba spomenuti mali salon s bibliotekom i vitešku dvoranu u prizemlju te lovačku sobu na katu kule. Danas je u svim prostorijama smještena vrijedna zbirka umjetnina, a prostor je opremljen komadima originalnog namještaja. Posebnu pažnju privlače ukusno ukrašeni kamini.

Zdanje je obnovljeno izvana i iznutra. Na čitav je objekt izvana stavljen novi plašt fasade. Novi su vlasnici uvelike oplemenili okoliš dvora, dali mu namjenu i smisao. Tako je, primjerice, betonsko gnojište iz 1941. godine pregrađeno u praktičnu vrtnu kućicu. Izvršena je prenamjena gospodarskih zgrada (jedno krilo dvora) u vrlo funkcionalan prostor za održavanje likovnih kolonija, književnih susreta, kazališnih predstava i općenito druženja prožeta kulturom nazvan *atelier Ars Barnagor*. Dio originalnog inventara u tome prostoru je oplemenjen umjetnički oblikovanim predmetima i radovima. Dodatnu funkciju tome dijelu daje mogućnost prijelaza iz unutrašnjosti dvora pred njegovo pročelje gdje je uređeno gledalište u hladu visokog raslinja za određen broj onih koji bi prisustvovali kazališnoj predstavi. Od prije nekoliko godina ondje funkcionira KUS – kazalište u šumi. Tu je imitacija Drave s riječnim kamenčićima i impozantne drvene stepenice koje povezuju nekadašnji glavni ulaz u dvor i kolni prilaz podno dvora. Naime, danas se kao ulaz u dvor koriste ulazna vrata s dvorišne strane zgrade pred kojima su i praktične nadstrešnice, dok glavni ulaz na pročelju danas nema svoju primarnu funkciju.

Nekadašnje Trezićeve sjenokoše i voćnjaci uređeni su kao perivoji u kojima je na desetke stabala, a posebno treba istaknuti perivoj javora. Među krošnjama plemenitih i plodonosnih stabala smješten je jedinstveno uređen prostor koji se naziva *Prvim podravskim parkom pijetlova*. Riječ je o projektu kojem je cilj stvaranje zbirke pijetlova kao tradicionalnog podravskog amblema, a posebice Đurđevca, izrađenih od drveta kao tradicionalnog materijala korištenog u Podravini. Svake godine na posebno organiziranim kolonijama umjetnici izrađuju po nekoliko primjeraka pijetlova kojima se popunjava ova jedinstvena zbirka.

6. Obitelj Trezić

Vitez Petar Trezić bio je oženjen Anom Leščan, a s obzirom da je 1862. godine rođena njihova kćer Marija, vjenčali su se vjerojatno početkom 1860-ih godina, odnosno nakon Petrovog sudjelovanja u bitci kod Solferina. Sudeći prema prezimenu i starosjedilačkom statusu obitelji Leščan u Đurđevcu, Ana je potjecala iz Podravine.⁶¹ Od pouzdanih biografskih podataka raspoložemo zapisom o smrti Ane Trezić 19. kolovoza 1899. godine i naznakom da je rođena oko 1837. godine.⁶² Budući da u Đurđevcu nisu sačuvane matične knjige krštenih iz doba njezinog rođenja, moramo se poslužiti pomoćnom matičnom knjigom *Status animarum* i pretpostaviti da bi to mogla biti Ana Leščan koja je rođena u Đurđevcu 18. siječnja 1838. godine kao kćerka Mate i Doroteje Leščan rođ. Imbriša. U prilog toj pretpostavci idu marginalni upisi uz Anino i Dorotejino ime da su „u Bjelovaru“ i uz ime Aninog mlađeg brata Matu da je „u Zagrebu činovnik“.⁶³ Međutim, kod upisa činjenice smrti Ane pl. Trezić, u rubrici u kojoj se upisuje mjesto rođenja stoji: „Košice usjev. Ugarskoj“. Inače, Ana Trezić umrla je u *Barnagoru* primivši svete sakramente umirućih, a pokopana je 21. kolovoza 1899. godine na filijalnom groblju u Čepelovcu. Obred sprovoda vodio je župnik iz Kalinovca Martin Galović uz asistenciju dvojice đurđevčkih kapelana Slavka Fištera i Konrada Cerovskoga.⁶⁴ Carski i kraljevski major u miru i posjednik građanskog staleža Petar Trezić umro je kao udovac u 86. godini života, 26. travnja 1904. godine, i to vjerojatno u večernjim satima jer je činjenica smrti upisana sljedećeg dana.⁶⁵ O spomenutoj kćeri Petra i Ane Trezić ne zna se mnogo, osim da je rođena 1862. godine i da se

61 Leščan ili Leščan u Đurđevcu se spominje otkad postoje sačuvani pisani izvori iz ranoga novog vijeka, a o starosti i izvornosti prezimena svjedoče i toponimi na užem području Đurđevca, *Leščan* ili *Leščanska greda*, kao i *Leščinci* te *Leščanke*. CIK, Nikola: *Nav. dj.*, 23., 300.

62 Arhiv župnog ureda u Đurđevcu, *Status animarum* rkt. župe sv. Jurja u Đurđevcu, selo Čepelovec, kbr. 67.

63 Arhiv župnog ureda u Đurđevcu, *Status animarum* rkt. župe sv. Jurja u Đurđevcu, selo Đurđevac, kbr. 478.

64 Arhiv župnog ureda u Đurđevcu, Matična knjiga umrlih rkt. župe sv. Jurja u Đurđevcu, 1899. godina, str. 230, br. 132.

65 Isto, 1904. godina, str. 39, br. 78.

nije udavala. Umrula je u *Barnagoru* 24. listopada 1908. godine u dobi od 46 godina.⁶⁶

6.1. Maksimilijan i Konstanza von Trezić

Petar von Trezić u zavičaju je uživao mirninu gotovo četiri desetljeća do smrti u 86. godini života početkom 20. stoljeća. Kako u vojničkom zvanju, tako i u obitelji i na posjedu naslijedio ga je jedini sin Maksimilijan Trezić koji je rođen 6. listopada 1864. godine.⁶⁷ Prema onome što se može iščitati iz pisane (i općenito materijalne) Trezićeve ostavštine nameće se zaključak da je sin Maksimilijan imao potpuno drugačiju narav za razliku od oca Petra. Držim da su se u stvarnosti, kao što sugerira i roman *Čišćenje globusa*, Petar i njegov sin Maksimilijan u mnogome razlikovali u pogledima na okolinu i život iako ih je povezivalo zajedničko zanimanje, a time i način života. Porijeklo im je doista i bilo različito iako je riječ o dvjema uzastopnim generacijama. Petar je potekao iz skromnog Čepelovca, iz obitelji ne posve jasnog porijekla, velik dio života provevši doslovno kao krajišnik (graničar). S druge strane, Maksimilijan je od rođenja plemić s jasnim društvenim statusom kojeg za razliku od oca nije trebao graditi iznova i dokazivati već samo održavati i pokušati nadograditi. Iako istog zanimanja u istoj Monarhiji, čak pod istim vladarom,⁶⁸ državni su okviri i prilike bili različiti. U Petru se „seljačko i gospodsko“ možda još uvijek nije podrazumijevalo „kao dvije kore za pitu“ kao u duši Maksimilijana i njegovih potomaka koji su ipak u svojoj inteligenciji, načitanosti i upućenosti morali biti svjesni razlike „između zaslužnog ladanjskog plemstva i onih koji su geboren, odabrani, plavokrvni, u svili rođeni“.⁶⁹ Trezići su si,

doduše, mogli dopustiti najviše mišljenje o sebi jer u ovome dijelu Podravine nije obitavalo *geboren* plemstvo.

Maksimilijan Trezić bio je časnik s činom pukovnika u Tirolskoj i Vorarlberškoj brdskoj diviziji (*k. u. k. Hauptmann 1. Kl. der Tiroler und Vorarlberger Gebirgsbatterie-Division*) na početku 20. stoljeća.⁷⁰ U službi se istaknuo i kao graditelj rovova na bojišnici i podučavatelj mladeži. O njegovoj predanosti vojničkom pozivu i angažmanu u nekoj školi za osposobljavanje časnika svjedoči sačuvani rukopis naslovljen *Kriegs – Geschichte*. Na prvoj stranici nalazi se i detaljniji naslov: *Skizzen aus den Vorträgen über allgemeine Kriegsgeschichte gehalten im Jahre 1883/4 in der k. k. Technischen Militär – Akademie*. Tu je i žig knjižnice spomenute akademije. S obzirom da je riječ o rukopisu, a na prvoj potrganoj stranici se naziru podatci o izdavaču i tiskaru možemo naslutiti da je riječ o prijepisu tiskanog djela ili da je ovaj rukopis bio namijenjen tisku.⁷¹ Kako bilo, Trezić se služio skicama s predavanja o općoj povijesti ratovanja održanima 1883. i 1884. godine, a s obzirom da je tada imao 18 godina moguće da je on slušao ta predavanja i učio po skicama ili ih je koristio kasnije kao predavač.

Tijekom Velikog rata bio je stacioniran u Erdelju (Sedmogradskoj) i 1916. godine odlučio je nastaniti obitelj na sigurno mjestu – u *Barnagoru* ponad Čepelovca. Mladi članovi obitelji to su doživjeli kao progonstvo i izolaciju od svijeta, daleko gorim od provincije, jer je Čepelovec ipak bio toliko različit od Kološvara u kojem su do tada boravili i odakle su i sljedećih godina primali dopisnice koje su sačuvane u *Barnagoru*. Iako je njihov djed Petar potekao iz Čepelovca i ondje proživio nekoliko desetljeća, njegova se unučad ondje teško snalazila. Tada je Mary započela pisati dnevnik iz kojeg crpimo mnoge vrijedne podatke i o dvoru i obitelji Trezić.⁷² Nelagodu u *Barnagoru* povećavao je nedostatak namirnica, kao i strah od mogućnosti da će se morati „poseljčiti“. Naime, Trezićevi su ovisili o težacima

66 Isto, 1908. godina, str. 80, br. 156.

67 Arhiv župnog ureda u Đurđevcu, *Status animarum* rkt. župe sv. Jurja u Đurđevcu, selo Čepelovec; *GENEALOGISCHES TASCHENBUCH DER ADELIGEN HÄUSER ÖSTERREICHS*, priredio Alfred Anthony von Siegmefeld, I. izdanje. Wien: Otto Maas' Sohn, 1905., 101.

68 Franjo Josip I. vladao je od 1848. do smrti 1916. godine. On je Petru Treziću dodijelio plemićki naslov i omogućio da uredi posjed za sebe i potomke koji će ga naslijediti kao i plemićki naslov. Zato se u kući i njegovo svojevrsni vladarev kult s istinskom i utemeljenom zahvalnošću.

69 JELUŠIĆ, Božica. *Nav. dj.*, 2012., 25.

70 *GENEALOGISCHES TASCHENBUCH DER ADELIGEN HÄUSER ÖSTERREICHS*, priredio Alfred Anthony von Siegmefeld, I. izdanje. Wien: Otto Maas' Söhne, 1905., 101.

71 Rukopis se nalazi u ostavštini obitelji Trezić u *Barnagoru*.

72 *Barnagor, Tagebuch* Mary Trezić, od 1916. godine; JELUŠIĆ, Božica. *Nav. dj.*, 30.

iz Čepelovca (za poslove u polju, na sjenokošama, u vinogradu, vrtu i u štalama), a s njima više nisu mogli uspostaviti odnos kakav je primjerice imao vitez Petar sa svojim konjušarom kojem je oporučno zavijestio penziju kao znak zahvalnosti što je u kantama ovješeni ma o prut preko ramena iz doline dnevno nosio svježu vodu za njegove konje.⁷³ U ovoj su generaciji porasle razlike i animoziteti s jedne i druge strane koje je slikovito opisala Božica Jelušić počevši od Trezićeve kurije: „*Udaljena od sela, bijelila se kao labud među jatom očerupanih kokoši. Kućice u selu bijahu niske, prekrivene slamom. Čađava zabit. (...) Jer on (Maksimilijan Trezić, op. N. C.) je svoju kuću oholo nazvao dvorcem, držeci da za to ima razloga, baš kao što je držao neupitnim vlastito plemićko podrijetlo, naslijeđeno po ocu Ritteru.*“⁷⁴ Sve je to palo u vodu kada je posljednja Trezićka kao udovica dijelila „*sve što je pohlepno selo oduvijek mjerkaloo*“, a u uvjerenje, prvenstveno susjeda, da dvorac sa svime što je u njem „*pripada svima*“ nebrojeno se puta osvjedočila i sadašnja vlasnica.⁷⁵

Dolazak Maksimilijana Trezića u *Barnagor* nije značio poboljšanje odnosa na imanju i u obitelji. Božica Jelušić ga karakterizira kao ledeno krutog čovjeka, živaca očeličenih vojničkom disciplinom i odricanjem. „*On je zdepast, plećat, čvrste šije, na četku ošišane sivoplave kose, hladnjikavih očiju ispod okrugla cvikera. Njegu je fini, uvrnuti, austrijski brk, fanatik je pedanterije.*“⁷⁶ Svoju je poduzetnost manifestirao u preprodaji konja. Naime, u barnagorske štale je dovodio iscrpljene konje koje je vješto timario, kvalitetno hranio i tako ih priredio za prodaju diljem Monarhije.⁷⁷ Posljednji je puta svoje veze i autoritet upotrijebio kako bi osujetio plan gradnje željezničke pruge koja bi prolazila kroz Čepelovec i njegovo imanje. Trezićev je potez odraz želje za održavanjem ladanjskog mira toliko potrebnog jednom isluženom časniku, njegovoj obitelji i njegovim konjima, ali i odraz gubitka osjećaja za poduzetništvo. Pruga je doista zaobišla Čepelovec i *Barnagor*. Javila se i ideja o prodaji *Barnagora* koja je ipak odgođena za nekoliko

desetljeća i pala u zadatak pukovnikovoj snahi Jovanki Trezić rođ. Mihaljević.⁷⁸

Maksimilijanova supruga bila je talijanska plemkinja Konstanza Broschek von Boroglav rođena u Trentu (Tridentu) 13. studenog 1873. godine (rodoslovlje u prilogu). Otac joj je bio vitez Wenzel Jakob Broschek von Boroglav (Prag, 19. listopada 1828. – Trient, 29. rujna 1910.) koji je potjecao iz mjesta Petrowitz u Češkoj (roditelji su mu bili Josef i Ludmila Broschek rođ. Wachtelbrünner), a majka Crescentia Luigia Ippolita rođena grofica Saracini von Belfort (rođena u Vezzanu 27. prosinca 1849. godine). Wenzel Broschek stekao je 1878. godine austrijsko plemstvo s pridjevom „von“, a 1894. godine nasljedni viteški red kao vitez s ordenom Željezne krune III. reda i predikatom „von Boroglav“. Konstanca je bila treće od šestero djece svojih roditelja (najstarija kćerka umrla je kao 10-mjesečno dijete).⁷⁹ Ona i Maksimilijan Trezić vjenčali su se u Tridentu 18. lipnja 1898. godine.⁸⁰ Potjecala je iz obitelji koja je po očevoj liniji bila vrlo slična obitelji Petra Trezića, a po majčinoj grofovskog roda iz Tridenta gdje su se roditelji vjenčali 5. rujna 1870. godine. Obitelj je bila brojna djecom i često je mijenjala mjesto stanovanja: od Tridenta, preko Vezzana do Graza. Muški članovi obitelji bili su predani vojničkoj službi počevši od viteza Wenzela Broscheka, *k. u. k. Obersta*, koji je do 31. prosinca 1887. godine bio komandant Prve artiljerijske brigade u Krakovu pa do dvojice njegovih sinova: *k. u. k. Oberleutnant* Karlo koji je službovao u Regimenti tirolskih

78 Isto, 15–16.

79 Wenzel i Crescentia Broschek de Boroglav redom su imali djecu: Marie Karoline Therese (Trident, 28. lipnja 1871. – 24. travnja 1872.), Karl Albert Konstantin Josef Alois (rođen u Tridentu 20. lipnja 1872. godine), Konstanze Julie Micheline (rođena u Tridentu 13. studenog 1873. godine), Artur Julius Virgil Wenzel (rođen u Vezzanu 26. lipnja 1875. godine, vjenčan u Beču 29. studenog 1902. godine s Josefom Reif), Gisela Marie Josefa (rođena u Radkersburgu 5. travnja 1877. godine, vjenčana u Tridentu 25. svibnja 1903. godine s *oberlajtnantom* Hansom Tumom) i Olga Lucilla Virginia Crescentia (rođena u Grazu 15. lipnja 1883. godine, vjenčana u Tridentu 25. svibnja 1903. godine s *oberlajtnantom* Hansom Kümmerlinom von Eichenau). *GENEALOGISCHES TASCHENBUCH DER ADELIGEN HÄUSER ÖSTERREICHS*, priredio Alfred Anthony von Siegmefeld, I. izdanje. Wien: Otto Maas' Söhne, 1905., 101–102.

80 Isto.

73 Svjedočanstvo Božice Jelušić od 12. kolovoza 2016. godine.

74 JELUŠIĆ, Božica. *Nav. dj.*, 20–21.

75 Isto, 18.

76 Isto, 21–23.

77 Isto, 23.

carskih lovaca u Salzburgu i *k. u. k. Oberleutnant* Artur u bosansko-hercegovačkoj pješачkoj regimenti broj 1 stacioniran u Sarajevu sa suprugom i sinom. Sve tri kćerke udale su se za časnike, i to dvije za *oberlajtnante*, a Konstanza za pukovnika Maksimilijana Trezića.⁸¹

Konstanza se u obitelji u kojoj je njezin suprug Maksimilijan bio neprikosnoveni autoritet vjerojatno osjećala sretnom zbog rođenja njihovih četvero djece: Marija – Mary (21. lipnja 1899. godine), Karlo (27. siječnja 1901. godine), Aleksandra – Lizzy (10. studenog 1902. godine) i Lothar (27. siječnja 1904. godine).⁸² Mlada je obitelj vjerojatno živjela skladno u doba rođenja i odrastanja djece koju su školovali i nastojali pripremiti za život. Prvi svjetski rat, preseljenje u *Barnagor*, materijalna i društvena degradacija po završetku rata, Maksimilijanova teška narav i nesmiljenost napose prema djeci te smrt starijeg sina bile su okolnosti u kojima je potpuno narušen obiteljski sklad ako je on ranije i postojao. Talijanska kontesa *Costanza* u Čepelovcu je, najblaže rečeno, mogla doživjeti duboko razočaranje svojim položajem s obzirom na činjenicu da je odrasla u slavnome Trentu. Tugu i melankoliju nije mogla nadvladati niti suprugova pažnja kojom je pokušavao inscenirati ugođaj Konstanzinog toplog zavičaja sadeći oko *Barnagora* mirišljave borove, muškat i stablo limuna u velikom drvenom badnju.⁸³ Obitelj Trezić je održavala prisne kontakte s rođacima u Italiji odlazeći u Trento, Vezzano i Brixen te čestim razmjenjivanjem razglednica i pisama.⁸⁴

6.2. Mary, Carletto, Lizzy, Lothar i Jovanka Trezić

Sve četvero Trezićeve djece bilo je zdravo i inteligentno. Uspješno su stjecali primarno naobrazbu i naučili nekoliko jezika. Tako

se prema tjednima u mjesecu u kući govorilo: njemački, talijanski i francuski, dok je četvrti tjedan bio po izboru (Konstanza nije dobro naučila hrvatski iako je to zasigurno mogla),⁸⁵ dok je hrvatski bio rezerviran za općenje s poslugom i izdavanje naredbi u kuhinji, štali i poljima.⁸⁶ Sinovi su pošli stopama oca, djedova i ujaka i školovali se u vojnim zavodima. Maksimilijanu kao da to nije bilo dosta pa je na svojim potomcima primjenjivao vojničku strogoću. Stariji, Carletto i Mary, trpjeli su zbog predbacivanja da su sentimentalni kao njihova majka.⁸⁷

Potres koji je uzdrmao čitavu obitelj bila je smrt Karla von Trezića – Carletta – miljenika sestara i majke. „*Mali Talijančić, vitak, preplano, zalizan, tamna oka, i k tome majčin ljubimac, nikako se nije uklapao u krutu očevu fizionomiju. Upisali su ga u vojni zavod u Ugarskoj, dakako, ali bio je svilenkast, plašljiv, (...). Kao da je u njemu potpuno izbljedila seljačka crta djeda Petra, (...). Budio je u ocu nestrpljivu antipatiju.*“⁸⁸ Dogodilo se to da je 1921. godine provodio praznike u *Barnagoru* i paradno opremljen pošao na zabavu s plesom u obližnje selo pri čemu ga je presreo otac s naredjenjem da treba očistiti konjsku štalu. Karlo je to i učinio izuvši tek ulaštene čizme i bijesno čisteći slučajno si za bio šiljak željeznih vila u stopalo. Unatoč teškoj rani Karlo je pošao na ples. Ujutro su ga donijeli u *Barnagor* jer je tetanus počeo razarati njegovo mlado tijelo, no majka i posluga su o nesreći šutjeli pred ocem zbog čega nije na vrijeme dobio liječničku pomoć. Tek je za koji dan otac morao saznati za Karlovo stanje i pošli su kolima do liječnika u Đurđevcu dokle Carletto nije stigao živ. „*Nakon Carlove smrti nisu više držali konje. U starome se Treziću nešto prelomilo, (...).*“ *A gospođa Costanza se nikad nije oporavila od ove tragedije.*⁸⁹ Karlo von Trezić počiva u grobu u kojem je kasnije zakopana Jovanka Trezić rođ. Mihaljević, kako sugerira natpis na jednostavnom križu nad njihovim grobom. Svojevrsni početak emocionalnog kraja obitelji uzrokovan ranom Karlovom

81 Isto.

82 Arhiv župnog ureda u Đurđevcu, *Status animarum* rkt. župe sv. Jurja u Đurđevcu, selo Čepelovec, kbr. 67.

83 JELUŠIĆ, Božica. *Nav. dj.*, 26–33.

84 O tim kontaktima svjedoče pisma, razglednice, dopisnice i fotografije sačuvane u *Barnagoru*, kao i dnevnicu Costanze i Mary von Trezić. *Tagebuch* s cvjetnim uzorkom i zlatnim slovima na tamnoplavim koricama koje su se mogle spojiti bravicom od sjajnožutog metala Mariji je darovala upravo *Tante Olga* o čemu svjedoči sačuvana posveta.

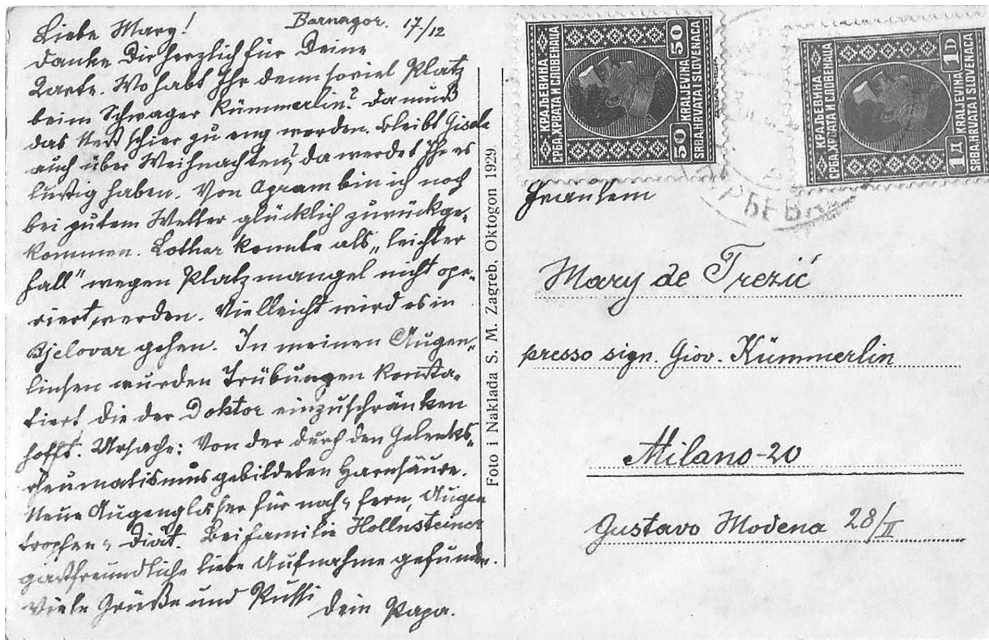
85 VITANOVIĆ, M.: *Rodendan na ladanju poetese*, Bjelovarski list, 26. prosinca 1991.

86 JELUŠIĆ, Božica. *Nav. dj.*, 22.

87 Isto, 30.

88 Isto, 34.

89 Isto, 66–71., 80.

Sl. 13. Jedna od dopisnica ispisanih u Barnagoru 1929. godine (iz ostavštine obitelji Trezić).

smrću na ovome je mjestu zajedno s njezinim „rodoslovnim“ krajem.

Uoči Drugog svjetskog rata, preciznije 23. studenog 1936. godine, umro je Maksimilijan von Trezić, a tijekom rata, 7. svibnja 1942. godine, umrla je njegova udovica Konstaza von Trezić.⁹⁰ U međuvremenu je najstarija kćerka Mary po zapovijedi oca preselila u Zagreb i živjela ondje obavljajući uredske poslove. Ondje je u proljeće 1941. godine dočekala mladenca, brata Lothara i njegovu suprugu Jovanku Mihaljević koju je upoznao nakon što je mornarica Kraljevine Jugoslavije u kojoj je služio kao dočasnik doživjela poraz u Travanjskom ratu. „Po porazu jugoslavenske vojske, brzo razbijena i poražena soldateska spašavala se bijegom po crnogorskoj vrleti. Nekoliko tjedana i noći Lothar prespava u kući Mihaljevića. Zaposli se potom kao đandar, dok se prilike ne smire. Jovanka ga je obilazila u postaji, donosila mu varenike i juhe u limenoj posudi i pogače ispod pepela, s malo kajmaka u sivom vojničkom lončiću. Po odlasku, rekoše mu da 'vodi devojkju', jer ona više u selu nikoga naći neće, kad se u njoj soldat baškario i spavao, premda čista obraza i preplašena srca, a želuca od

straha stisnuta kao jesenja smokva. Lothar poverde malodobnu Jovanku, krivudavim i mnogostanim putovanjem do Zagreba.“⁹¹ Nedovoljno otmjena, bez porijekla i obrazovanja crnogorska Jovanka, dakako, nije prihvaćena niti u Zagrebu, niti u Barnagoru gdje ih je dočekala Loharova ostarjela majka.

Na koji je način Lotharu oprošteno sudjelovanje u jugoslavenskoj vojsci i kako je pronašao zaposlenje u Ministarstvu vanjskih poslova NDH nije posve jasno. Sigurno mu je u prilog išlo poznavanje stranih jezika, vještina pisanja i računanja.⁹² Kasnije je bio namješten kao računovođa na nekoj ekonomiji u Slatini gdje je, kako je tvrdila supruga mu Jovanka „morao skriti svoj von pred komunističkom bagrom, da ne ostane bez posla“.⁹³ Par je bio bez potomstva, a posvojeno dijete Kseniju nisu uspjeli zadržati i odgojiti do odrasle dobi. Lothar Trezić umro je 1981. godine.

Gospodarica Barnagora nakon smrti majke Konstanze von Trezić i u odsustvu brata Lothara bila je Aleksandra von Trezić – Lizzy.

91 JELUŠIĆ, Božica. *Nav. dj.*, 14.

92 Isto, 15.

93 Isto, 13.

90 Arhiv župnog ureda u Đurđevcu, *Status animarum* rkt. župe sv. Jurja u Đurđevcu, selo Čepelovec, kbr. 67.

Jovanka je ovako govorila za nju: „Lizzy, starija Lotharova sestra, bila je dobra, na mahove, moglo se s njom ljudski prozboriti koju samo je poslije više voljela rakiju no razgovor, kad su njenog oženjenog Švabu s križem na šarenoj vrpci poslali u ruski le-deni pakao, sve kvragu naračune!“⁹⁴ Lizzy je bila možda najrazumnija i najodgovornija među braćom, definitivno jedina sposobna držati *Barnagor* na okupu koliko je god to bilo moguće nakon Drugog svjetskog rata. Iako potpuno prizemljena, nije se uspjela udati. Ona je jedina u trećoj generaciji Trezića uspjela uspostaviti kontakt s Čepelovčanima što se može zaključiti po tome što je u poraću radila s čepelovečkim pučkoškolcima uvježbavajući igrokaze i plesne komade.⁹⁵ Odala se piću i umrla relativno rano, 1962. godine.

Na imanju su nakon Lotharove smrti ostale njegova udovica i sestra Mary koja se vratila u *Barnagor* gdje je provodila vrijeme praktički u dokolici čime je sada ljutila još samo Jovanku koja se osjećala „kao na pustom otoku, sludom mu sestrom, gospojicom Mary, koja si, Bogu mi, umisli da je princeza! Samo u knjige gleda ili leži pod perinom, pamet pobjegla, meni govori Mutti, i pola dana švapski, sve nešto grglja, ja izađem, cijepam drva, uniđem, ona još uvijek onako sama sebi bezveze, ja samo poklimam Ja, ja i ona misli da slušam, vrag odnio i nju i njezino švapsko tandrljanje!“⁹⁶ Umrla je Mary 1986. godine, a gospodarica *Barnagora* ostala je Jovanka koju je na tom položaju zatekla i obitelj Jelušić-Kranželić kada su odlučili kupiti posjed. Prema Božici Jelušić, *Barnagor* i Jovanka su tada bili vrlo slični. „Mršava, sijeda starica, orlovska nosa i prodornih očiju, kože kao natopljene kavenim talogom, mršavih ruku, prstiju žutih od duhana, i nevjerojatnih, dugih i crnih noktiju nalik na čaporke, koji bijahu nemarno presvučeni ružičastim lakom, preciznije, njegovim ostacima na ispucalnoj površini. Nosila je starinsko, lijepo ukrašeno prstenje s krupnim kamenjem – ametistom i safirom – rađenim po mjeri druge ruke, jer bi pri svakom pokretu skliznulo do natečenog članka i tamo se zadržalo, dok bi gospođa Jovanka otresala pepeo s cigarete. Neprestano je pušila, kašljala, hripavo se smijala vlastitim ubodljivim komentarama, dok su se krezuba usta i preostali žuti zubi

Sl. 14. Božica Jelušić pred barnagorskom kulom (snimio: Boris Kovačev).

njihali pred sugovornikovim licem. (...) Vrt je pre-pustila korovu, kuću vlazi i smradu. Po finim poli-turama i intarzijama na stolovima stajali su cinčani lonci s begonijama, suhim štapićima s pokojim zelenim izbojkom, koje bi u naletima tobožnje bri-ge marljivo zalijevala, ništeći i nadižući furnir, kao pljesnivo lisnato tijesto. U kući sa sedam soba povukla se u nekadašnju 'sobu za poslugu', gdje se do visine prsiju orunila žbuka na zidu s prislonje-nom, vazda otkrivenom i raspremljenom, starin-skom posteljom. Zidovi su bili čađavi od dima iz gusene peći, mračni poput kovačnice (...) Deset-lječima neprihvaćena, nepismena, prekrštena u rimokatoličku Ivanku, a u selu po suprugu nazi-vana 'Lotharicom', živjela je među posljednjim iz-dancima loze Trezića, (...).“⁹⁷ Posljednja Trezićka očito nije stremila usvajati i zadržavati mani-re članova suprugove obitelji, održavati samo-dostatnost imanja i vrijednost svega što je od-dje našla, već onoga što je poznavala i imala

94 Isto, 13.

95 Isto, 73., 140.

96 Isto, 13.

97 Isto, 11–12.

prije udaje. Umrlea je 10. travnja 1991. godine.

Na mjesnom groblju u Čepelovcu pokopani su članovi obitelji Trezić. Međutim, kako grobnica obitelji Trezić nema nadgrobni spomenik s imenima osoba pokopanih u njoj, ne znamo tko je i kada ondje položen. Nad vrlo širokom grobnicom stoji jednostavan nadgrobni spomenik s križem i natpisom: „*OBITELJSKA GROBNICA C. I K. MAJORA VITEZA TREZIĆA*“. Grobnica je zapuštena i vapi za obnovom. Nedaleko grobnice nalazi se grob s kamenim okvirom i nadgrobni spomenikom na kojem su uklesani podatci koji svjedoče da ondje počivaju Jovanka Trezić i Karlo Trezić, a spomen je podigla Zorica Vidaković.

7. Trezićeva ostavština

Najznačajniji dio materijalne ostavštine obitelji Trezić svakako je dvor *Barnagor* koji je sagrađen 1867. godine na brežuljku u neposrednoj blizini sela Čepelovca. Dvor čini središte obiteljskog posjeda koji je nekada bilo prostraniji, a sastojao se od livada, oranica, šume, vinograda i voćnjaka. Materijalnoj ostavštini treba pribrojiti, doduše, relativno mali broj sačuvanih originalnih predmeta, dragocjenosti, namještaja i drugog pokućstva čime su se služili članovi obitelji Trezić. Najrazličitiji su načini na koje je Trezićeva pokretna imovina dospijevala u kuće lokalnog stanovništva (prvenstveno u Čepelovcu i Đurđevcu) i u ruke kolekcionara različitih profila, kako u doba kada je pred kraj života imanjem *Barnagor* „gospodarila“ Jovanka Trezić (tada je prevladavalo darovanje), tako i u doba kada je dvor bio prazan i čekao obnovu novih vlasnika (bilo je to doba brojnih krađa). Nešto su bolje sačuvane obiteljske memorabilije, kao što su fotografije i već spomenuta pisma, dnevnic i slično. Među najvrednije dijelove *Barnagora* spada bogata biblioteka obitelji Trezić s više tisuća primjerala knjiga i uvezanih novina.

Dvor *Barnagor* dio je baštine Čepelovca i njegove okolice koju treba štiti. Odlično je uklopljen u ekološku mrežu važnih prirodnih područja kao što su potok Barna, Čepelovečke livade i Bilogora i kultivirani dijelovi krajolika. *Barnagor* je uključiv u skup vrijednih nepokretnih kulturnih dobara, kao što je kapela svete Elizabete evidentirana kao kulturno dobro uz, dakako, urbanu opremu naselja kao što su raspela na raskrižjima puteva, spomen-obilježja i

najstarije kuće u naselju. Kulturnim dobrom smatra se i groblje kao povijesno-memorijalna cjelina koja ima svojstvo dobra lokalnog značaja te arheološki lokaliteti i zone.⁹⁸

Velik dio Trezićeve nematerijalne ostavštine koju predstavlja stil života obitelji Trezić, kontakti koje su održavali s ljudima iz bliže (primjerice žitelji Čepelovca) i dalje okolice (kao što su rođaci iz sjeverne Italije), njihovo obrazovanje, osobni interesi i interesi čitave obitelji i mnogo toga nespomenutog, predstavila je književnica Božica Jelušić u maloj obiteljskoj kronici – uspješnom i nagrađivanom romanu *Čišćenje globusa* koja je ujedno vlasnica *Barnagora* i dobrog dijela Trezićeve ostavštine. Roman *Čišćenje globusa* koji je inspiriran životom članova tri generacije obitelji Trezić i njihovog dvora *Barnagora* objavljen je 2012. godine. Prvi je to roman poznate književnice, prosvjetne i kulturne djelatnice, prevoditeljice, likovne kritičarke i ekologinje Božice Jelušić, rođene u Pitomači 16. prosinca 1951. godine, koja živi i stvara u Đurđevcu, kao i na plemićkom imanju *Barnagor* u Čepelovcu. Roman je 2014. godine nagrađen *Zlatnom poveljom Matice hrvatske*. Prema autoričinim riječima to je roman „*kojim se zaokružuje materijalna i duhovna rekonstrukcija jednog od rijetkih sačuvanih i obnovljenih plemićkih imanja u sjeverozapadnoj Hrvatskoj*“.

Ono čime se poslužila Božica Jelušić i ono iz čega saznajemo o gore nabrojenim temama su stotine (ne)ispisanih razglednica s motivima iz svih krajeva Europe, zatim stotine pisama (Kostanza ih je u jednom razdoblju života napisala više od 300 na pet jezika), kao i dnevnic koje su pisale Mary i Konstanza von Trezić, dok je Lizzy pažljivo vodila gospodarske knjige, kao i otac Maksimilijan. Sve to rječito govori o tri generacije jedne plemićke obitelji, o kontesi s juga Europe koja je „zaglavila“ u Čepelovcu, visokim časnicima austrijske vojske i uspješnim ratnicima. Mnogo toga od napisanog i nakon stotinu godinu plijeni pažnju čitatelja, istodobno poučno i zabavno – kao što su spomenuti dnevnic, ratni put viteza Petra ili *Kriegsgeschichte* pukovnika Maksimilijana – te je vrijedno objavljivanja.

98 Prostorni plan, II. izmjene i dopune prostornog plana uređenja Grada Đurđevca, članci 177. a, 179 i 181.

7. Zaključak

Na jednome od brežuljaka na kojima je u srednjem vijeku plemićka obitelj Budor gradila svoje utvrde, kapele i kuće, svoj je dvor prije 150 godina podigao vitez Petar Trezić. Bio je to krajišnik, odnosno graničar, koji je rođen u Čepelovcu 1818. godine. Potekao je iz mnogobrojne obitelji, bio je među najboljim đacima u školi u Đurđevcu i ostvario je uzornu vojničku karijeru. Sudjelovao je u krvavoj bitci kod Solferina 1859. godine i ondje se u vrlo teškim uvjetima ratovanja istaknuo hrabrošću zbog čega ga je vladar Franjo Josip I. nagradio uvrštavanjem u viteški red. Stekavši plemstvo i materijalna sredstva pred kraj svoje vojničke službe započeo je graditi dvor u kojem će živjeti s obitelji u neposrednoj blizini rodnog Čepelovca. Taj je dvor dovršen 1867. godine i najprije je nosio ime *Milimarin dvor*, a kasnije je preimenovan u *Barnagor*. Već stoljeće i pol Trezićev dvor predstavlja najmarkantniji dio pejzaža čepelovečkoga kraja.

U *Barnagoru* su živjeli potomci viteza Petra Trezića, i to njegov sin Maksimilijan sa suprugom Konstanzom i djecom. Maksimilijan Trezić također je odabrao vojničko zvanje, a svoj društveni ugled potvrdio je vjenčanjem s plemkinjom iz Italije. Iako im je brak bio blagoslovljen zdravom i inteligentnom djecom, obitelj nije živjela skladno jer su na nju negativno utjecali, kako međusobni odnosi, tako i općenite društvene prilike njihovoga doba. Prebrana smrt starijeg sina, gospodarska kriza i ratovi razarali su obitelj. Najviše su teškoća doživjeli članovi posljednje generacije obitelji Trezić kojima je njihovo plemstvo škodilo nakon Drugoga svjetskog rata. Obitelj Trezić doslovno je izumrla pred kraj 20. stoljeća kada je njihovu materijalnu ostavštinu odlučila sačuvati obitelj Jelušić-Kranželić. Bračni par Božica Jelušić i Đuro Kranželić kupili su dvor *Barnagor* i do današnjih dana uspješno revitalizirali u pravome smislu te riječi. Iako okrnjena, baština obitelji Trezić omogućila je novoj vlasnici njihovog doma, književnici Božici Jelušić, pronicanje u život *Barangora* u posljednjih stotinu i pedeset godina. Na tragu toga nastao je roman *Čišćenje globusa* koji predstavlja kroniku obitelji Trezić i poslužio je kao podloga za prikazivanje osnovnih podataka o članovima obitelji, nekim važnim događajima u obitelji, kao i dvora *Barangora*.

Summary

The Trezić family and Barnagor palace

For one and a half century now, not far from Đurđevac, above the village of Čepelovec, stands the palace of Barnagor. It was built in 1867 by a knight Petar von Trezić (1818. – 1904.) who lived there along with his descendants. The palace remained in their property until the end of the 20 century when it became a home of a known writer Božica Jelušić Kranželić. Since then she took on a task to regain the palace's old glory and to carefully keep the legacy of its builders and cherish the memory of the Trezić family. The history of the family and their palace inspired her to write a novel *Čišćenje globusa* (published in 2012) in which she brings valuable information about the two. Based on the information from novel which were supplemented by various available archive sources this paper tries to enlighten the history of the Trezić family and the Barnagor palace.

Arhivska građa (neobjavljeni izvori)

- Arhiv Osnovne škole Grgura Karlovčana u Đurđevcu, *Ehrenbuch*
- Arhiv župnog ureda u Đurđevcu, Matične knjige krštenih, vjenčanih i umrlih rkt. župe sv. Jurja u Đurđevcu
- Arhiv župnog ureda u Đurđevcu, Spomenica rkt. župe sv. Jurja u Đurđevcu od 1825. godine
- Arhiv župnog ureda u Đurđevcu, *Status animarum* rkt. župe sv. Jurja u Đurđevcu
- *Barnagor, Tagebuch* Mary Trezić, rujan 1916. godine
- HDA, DGU-1421, BK-42, k. o. Čepelovac, *Duplicat Grund Parzellen Protocoll der Gemeinde Čepelovac 1870.*
- HDA, DGU-1421, BK-42, k. o. Čepelovac, Upisnik kućnih čestica iz 1869. godine
- HDA, Varaždinsko-đurđevčka pukovnija br. 6, kutija 14
- HDA, Zbirka matičnih knjiga, mikrofilmovi M-732, M-749, M-893, M-900
- NAZ, IVANČAN, Ljudevit: *Podaci o zagrebačkim kanonicima od 1193. do 1924., svezak III*
- NAZ, KV, PROT. 178/II; PROT 94/VI; PROT. 99/XI
- NAZ, Zbirka matičnih knjiga, Parice matičnih knjiga vjenčanih rkt. župe sv. Jurja u Đurđevcu (godine 1826. – 1830.)

Literatura

- BEGOVIĆ, Branko: *Petar Preradović – veliki hrvatski pjesnik // Podravski zbornik 28/2002.* (ur. Dražen Ernečić). Koprivnica: Muzej grada Koprivnice, 2002.
- BEGOVIĆ, Branko: *Prilog poznavanju starijih putova i naselja u Podravini // Podravski zbornik '86* (ur. Franjo Horvatić). Koprivnica: Muzej grada Koprivnice, 1986.
- BROWN, Pam: *Henry Dunant: ustanovitelj Crvenog križa, čija je ljubav za bližnjega pomogla milijunima*, preveo Dražen Dragović. Zagreb: 3 P&T, Illyricum, 1993.
- BUDAK, Neven; STRECHA, Mario; KRUŠELJ, Željko: *Habsburzi i Hrvati*. Zagreb: Srednja Europa, 2003.
- CIK, Nikola: *Ekohistorija Đurđevca i Virja u drugoj polovini 18. stoljeća*. Đurđevac: Meridijani, 2016.
- CVEKAN, Paškal: *Đurđevac – kakav nije poznat*. Đurđevac: Skupština općine Đurđevac, 1991.
- DJELA P. PRERADOVIĆA, II. knjiga, priredio Branko Vodnik, Zagreb, 1919.
- ĐURIĆ, Tomislav; FELETAR, Dragutin: *Stari gradovi, dvorci i crkve sjeverozapadne Hrvatske*, četvrto dopunjeno izdanje. Koprivnica: Mali princ, 1992.
- FELETAR, Dragutin: *Podravina, Općine Koprivnica, Đurđevac i Ludbreg u prošlosti i sadašnjosti, knjiga 1, povijesno-geografski pregled od paleolita do 1945. godine*, drugo izdanje. Koprivnica: Centar za kulturu – OOUR Muzej grada Koprivnice, 1989.
- GENEALOGISCHES TASCHENBUCH DER ADELIGEN HÄUSER ÖSTERREICH'S, priredio Alfred Anthony von Siegernfeld, I. izdanje. Wien: Otto Maas' Söhne, 1905.
- HÄUSLER, Maja: *Ladislav Škrobot, krajiški učitelj iz doba Preporoda // Đurđevčki zbornik: v povodu 70. obljetnice življenja Đuke Tomerlina-Picoka* (gl. ur. Velimir Piškorec), Đurđevac, 1996.
- HORVAT, Rudolf. *Povijest Gjurjevca*. Zagreb: 1940.
- *Hrvatska na tajnim zemljovidima 18. i 19. stoljeća, Đurđevačka pukovnija*, knjiga 8, pripremili Mirko Valentić, Ivana Horbec i Ivana Jukić. Zagreb: Hrvatski institut za povijest, 2003.
- JALŠIĆ-ERNEČIĆ, Draženka. *Dvor Barnagor: Trezić – Jelušić – Kranželić* (prospekt)
- JELUŠIĆ, Božica. *Čišćenje globusa*, mala obiteljska kronika. Koprivnica: vlastita naklada, 2012.
- KANN, A. Robert: *Geschichte des Habsburgerreiches 1526 bis 1918*. Wien-Köln: Böhlau Verlag, 1990.
- KÜNZL, Rudolf: *Povijest Križevačke i Đurđevačke graničarske pješake pukovnije*, urednik Željko Pleskalt, prevela Danijela Marjanić. Bjelovar: Državni arhiv u Bjelovaru, 2008.
- PÁLFFY, Géza: *Plemićka obitelj Budor iz Budrovca u razdoblju od 15. do 18. stoljeća // Podravina: časopis za multidisciplinarna istraživanja*, II, 3. Koprivnica: Meridijani, 2003., 5–75.
- PAVLEŠ, Ranko: *Podravina u srednjem vijeku, povijesna topografija srednjovjekovne Gornje Komarnice (Ludbreška, koprivnička i đurđevačka Podravina)*. Koprivnica: Meridijani, 2013.
- PETRIĆ, Hrvoje: *Antičke ceste i naselja u sjeverozapadnoj Hrvatskoj // Hrvatski kajkavski kalendar 1999.* (gl. ur. Zvonimir Bartolić). Čakovec: Matica hrvatska Čakovec, 1998., 149–152.
- *Podravac*, 9, (1. 5, 1900.)
- *Političko i sudbeno razdijeljenje Kraljevina Hrvatske i Slavonije i repertorij mjesta po posljednjih popisima godine 1890.*, izdala Kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljska vlada, a sastavio Kr. statistički ured u Zagrebu. Zagreb, 1892.
- SOMEK, Petra: *Tradicijsko graditeljstvo u Podravini: pregled s karakterističnim primjerima*. Samobor: Meridijani, 2011.
- ŠIMUNDIĆ, Mate: *Rječnik osobnih imena*, drugo izdanje. Zagreb: Matica hrvatska, 2006.
- VICHODIL, Gustav Vlastimil: *Izviješće o sastanku gospodara prigodom skupštine gospodarske podružnice za kr. podžupaniju belovarsku u Gjurjevcu i uvod putujućega učitelja za vinogradarstvo A. Štrige.* // *Gospodarski list*, XXV, 12, 15. lipnja 1877.
- VIDAKOVIĆ, Marko: *Analiza strukture i predlog za regulaciju podravskog Đurđevca, inauguralna disertacija za polaganje doktorskog ispita na Tehničkom fakultetu univerziteta u Beogradu*. Zagreb, 1939.
- VITANOVIĆ, M.: *Rođendan na ladanju poetese*, Bjelovarski list (26. 12. 1991.)